

„DnB Latvijas barometra” apraksts

„DnB Latvijas barometrs” ir Latvijas iedzīvotāju noskaņojuma, viedokļu un attieksmes pret dažādiem sociāliem, ekonomiskiem u.c. jautājumiem pētījums, kurš ietver arī dažādu sfēru pazīstamu ekspertu vērtējumu un cēlošsakarību analīzi.

„DnB Latvijas barometrs” tiek veidots katru mēnesi, un tajā tiek pētītas konkrētā brīža aktuālākās norises. Paralēli katrā no aptaujām sabiedrībai tiek uzdots arī indikatoru jautājumu kopums, kas norāda uz vispārējā sabiedrības noskaņojuma izmaiņām.

Dati tiek iegūti SKDS Latvijas pastāvīgo iedzīvotāju aptaujā, veicot tiešās intervijas respondentu dzīves vietās. Ar stratificētās nejaušās izlases metodi katru mēnesi tiek aptaujāti ne mazāk kā 1000 respondenti vecumā no 18 līdz 74 gadiem visā Latvijā. Izlase ir reprezentatīva attiecībā pret ģenerālo kopumu. Pētījuma statistiskā kļūda kopējiem atbilžu sadalījumiem nepārsniedz + / - 3% robežas.

„DnB Latvijas barometra” Nr.43 satura rādītājs

Informācija par „DnB Latvijas barometru”	1
I DAĻA - INDIKATORI	
Kopējais sabiedrības noskaņojums.....	3
Tagadnes un nākotnes vērtējums	3
Kopējās situācijas attīstības vērtējums	4
Latvijas ekonomikas stāvokļa vērtējums	4
Ģimenes materiālā stāvokļa vērtējums	6
Iespēju atrast darbu vērtējums	7
Valdības darba vērtējums.....	7
II EKSPERTU KOMENTĀRI PAR INDIKATORIEM	
Agnese Bičevska, Raita Karnīte, Gundars Ķeniņš-Kings, Inese Olafsone, Andris Račs, Klāvs Sedlenieks, Veiko Spolītis, Pēteris Strautiņš, Ieva Strode	8
III DAĻA – GADA KOPSAVILKUMS UN PROGNOZES	
Uzskati par ekonomisko krīzi.....	12
Saeimas ārkārtas vēlēšanu vērtējums	13
Prognozes par 2012. gadu	15
IV DAĻA –EKSPERTU KOMENTĀRI PAR GADA KOPSAVILKUMU UN PROGNOZĒM	
Agnese Bičevska, Raita Karnīte, Gundars Ķeniņš-Kings, Inese Olafsone, Andris Račs, Klāvs Sedlenieks, Veiko Spolītis, Ieva Strode	18
PIELIKUMI	
Aptaujas tehniskā informācija	20
Aptaujā izmantotā anketa.....	22

„DnB Latvijas barometra” Nr.43 vajadzībām veiktās aptaujas tehniskā informācija

Aptaujas dati iegūti pētījumu centra SKDS Latvijas pastāvīgo iedzīvotāju aptaujā, laika posmā no 17.11.2011. līdz 30.11.2011. Ar stratificētās nejaušās izlases metodi, veicot tiešās intervijas respondentu dzīves vietās, tika aptaujāti 1008 respondenti vecumā no 18 līdz 74 gadiem visā Latvijā.

I DAĻA – INDIKATORI

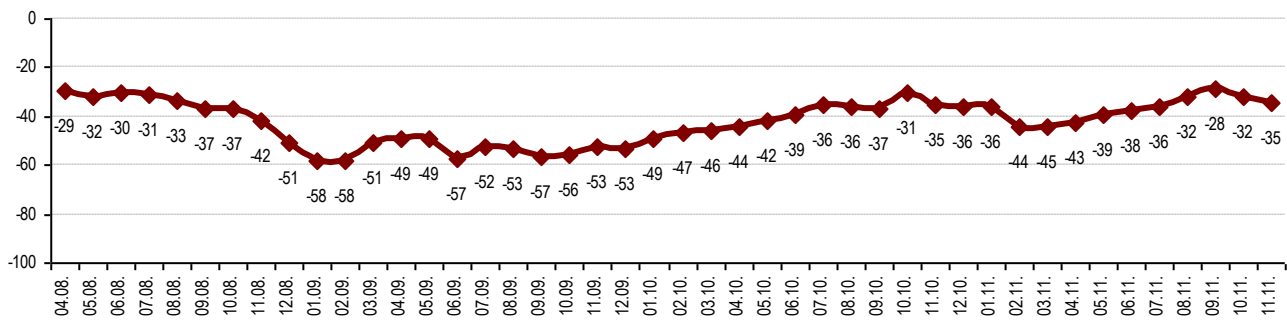
„DNB Latvijas barometra” Nr.43 galvenie rezultāti

Kā liecina „DNB Latvijas barometra” Nr.43 dati, kopējais noskaņojums sabiedrībā turpina pasliktināties un 2011.gada novembrī bijis vēl nedaudz kritiskāks kā oktobrī. Novembrī nedaudz samazinājušies gan Tagadnes (par 2 punktiem), gan Nākotnes (par 3 punktiem) vērtējuma indeksi, līdz ar to no -32 uz -35 pasliktinājies arī Kopējā noskaņojuma indekss. Tiesa, dažādās jomās vērtējumu dinamika atšķiras. Salīdzinoši vairāk pasliktinājušies ekonomikas stāvokļa izmaiņu (indeksa kritums par 14 punktiem), kopējās situācijas attīstības (par 8 punktiem) un attīstības prognožu (par 5 punktiem) vērtējumi. Savukārt pašreizējā ekonomikas stāvokļa, ģimenes materiālā stāvokļa, kā arī izredžu valstī atrast labu darbu vērtējumi novembrī nav būtiski mainījušies. Jāatzīmē, ka vienīgā joma, kur, salīdzinot ar oktobri, novembrī sabiedrības attieksme ir uzlabojusies, ir valdības darba vērtējums (indeksa kāpums par 8 punktiem). Tiesa, tas joprojām ir viens no kritiskāk vērtētajiem „DNB Latvijas barometra” Nr.43 indikatoriem.

- Lūgti novērtēt, kā **kopumā attīstās situācija Latvijā**, 2011.gada novembrī ir sniegts kritiskākais vērtējums kopš šīgada jūnija: to, ka situācija attīstās „*nepareizā*” virzienā, atbildēja 72% Latvijas iedzīvotāju (no jūlija līdz oktobrim: 64% līdz 66%).
- Apkopojot iedzīvotāju uzskatus par Latvijas ekonomisko stāvokli, jāsecina, ka **pašreizējās ekonomiskās situācijas vērtējums** novembrī, salīdzinot ar oktobri, nav būtiski mainījies: gan oktobrī, gan novembrī to par sliktu atzina 71%, bet par labu - vien 2% aptaujāto. Savukārt **ekonomikā notiekošās izmaiņas novembrī** vērtētas kritiskāk: ja oktobrī to, ka situācija pasliktinās, minēja 31%, tad novembrī tā domāja 40%. Nedaudz kritiskākas kļuvušas arī **prognozes par ekonomikas stāvokli valstī turpmāko 12 mēnešu laikā**: ja oktobrī to, ka pēc gada situācija būs pasliktinājusies, norādīja 26%, tad novembrī tā domāja 34%.
- Iedzīvotāju uzskati par viņu **ģimenes pašreizējo materiālo stāvokli** novembrī, salīdzinot ar oktobri, nav būtiski mainījušies. Pavisam nedaudz pieaudzis neapmierināto īpatsvars (no 40% oktobrī līdz 42% novembrī), savukārt atbilžu „*drižāk labs*” un „*loti labs*” minēšanas biežums nav būtiski mainījies (oktobrī: 8%, novembrī: 9%). Būtisku izmaiņu novembrī nav, arī runājot **par ģimenes materiālā stāvokļa attīstības prognozēm**. Gan oktobrī (16%), gan novembrī (16%) to, ka ģimenes materiālais stāvoklis pēc gada būs uzlabojies, aptaujātie norādīja retāk nekā to, ka situācija būs pasliktinājusies (oktobrī: 18%, novembrī: 19%).
- Gandrīz 3/4 aptaujāto (74%) novembrī atbildēja, ka **iespējas Latvijā atrast labu darbu** ir sliktas, kas ir nedaudz biežāk nekā oktobrī, kad tā domāja 72%. Savukārt pozitīvu vērtējumu (atbildes „*drižāk labas*” un „*loti labas*”) novembrī sniedza 3% aptaujāto (oktobrī: 4%).
- Novembrī, salīdzinot ar oktobri, uzlabojies iedzīvotāju **vērtējums valdības darbam**. Šomēnes iedzīvotāji nedaudz biežāk ar valdības darbu bijuši apmierināti (oktobrī: 11%, novembrī: 15%), un salīdzinoši retāk teikuši, ka ar valdības darbu ir „*pilnībā neapmierināti*” (oktobrī: 42%, novembrī: 33%). Tiesa, valdības darbs joprojām ir starp kritiskāk vērtētajiem „DNB Latvijas barometra” indikatoriem (kopumā negatīvu vērtējumu novembrī snieguši 79%). Vēl kritiskāk vērtētas tikai izredzes valstī atrast labu darbu un kopējās situācijas attīstība.

Kopējais sabiedrības noskaņojums

Kopējā noskaņojuma INDEKSS

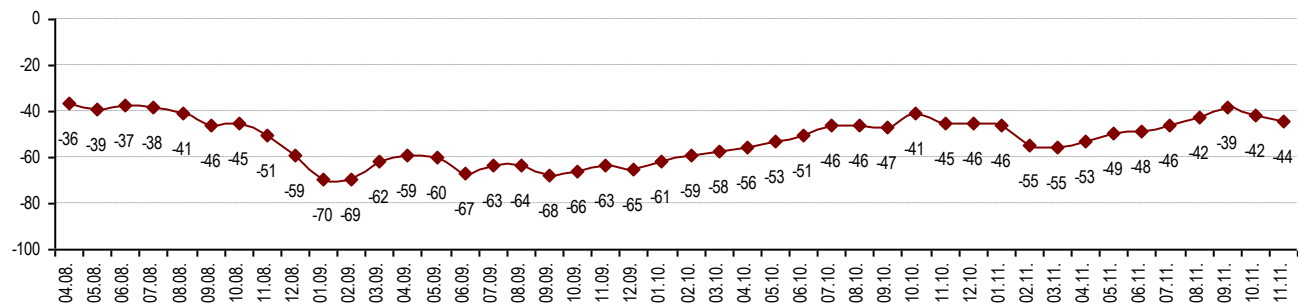

Visi respondenti

Apkopojot „DNB Latvijas barometra” Nr.43 datus, jāsecina, ka iedzīvotāju Kopējā noskaņojuma indekss pēc krituma oktobrī šomēnes ir vēl nedaudz pazeminājies: ja oktobrī indekss bija -32, tad novembrī tas ir -35. Jāatzīmē gan, ka iedzīvotāju noskaņojums joprojām ir pozitīvāks nekā 2011.gada sākumā.

Tagadnes un nākotnes vērtējums

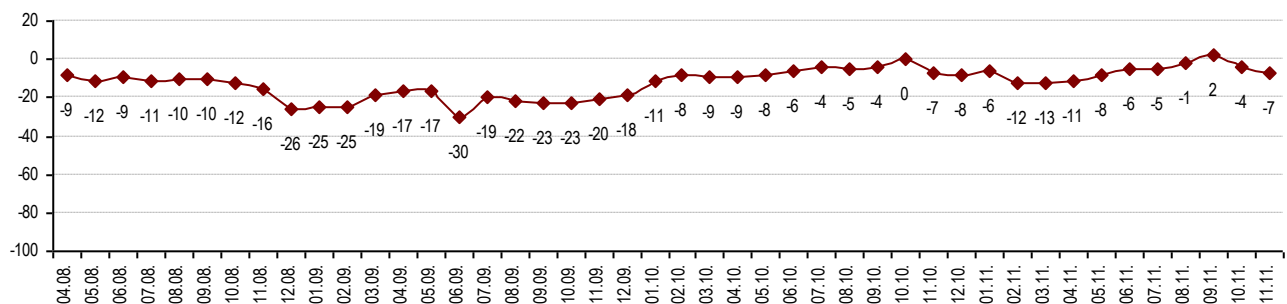
Tagadnes vērtējuma INDEKSS

Visi respondenti

Vērtējot pašreizējo situāciju valstī, novembrī iedzīvotāji bijuši vēl nedaudz kritiskāki (-44) nekā oktobrī (-42), sniedzot kopumā negatīvāko vērtējumu pēdējo trīs mēnešu laikā.

Nākotnes vērtējuma INDEKSS

Visi respondenti

Arī Nākotnes vērtējuma indekss novembrī (-7), salīdzinot ar oktobra (-4), ir vēl nedaudz nokritis, kļūstot par pesimistiskāko kopš 2011.gada jūnija, kad tas bija -6.

Kopējā noskaņojuma indekss ir aprēķināts, balstoties uz „DNB Latvijas barometrā” iegūtajiem rādītājiem par iedzīvotāju attieksmi pret kopējo situāciju Latvijā, valdības darbu, ekonomikas stāvokli un tā attīstības tendencēm, darba iespējām, kā arī iedzīvotāju materiālā stāvokļa pašvērtējumu. Kopējā noskaņojuma indekss ir iegūts no 8 apakšindeksiem, kas detalizētāk analizēti tālāk materiālā. Indekss var svārstīties no +100 (visi vērtējumi pozitīvi) līdz -100 (visi vērtējumi negatīvi).

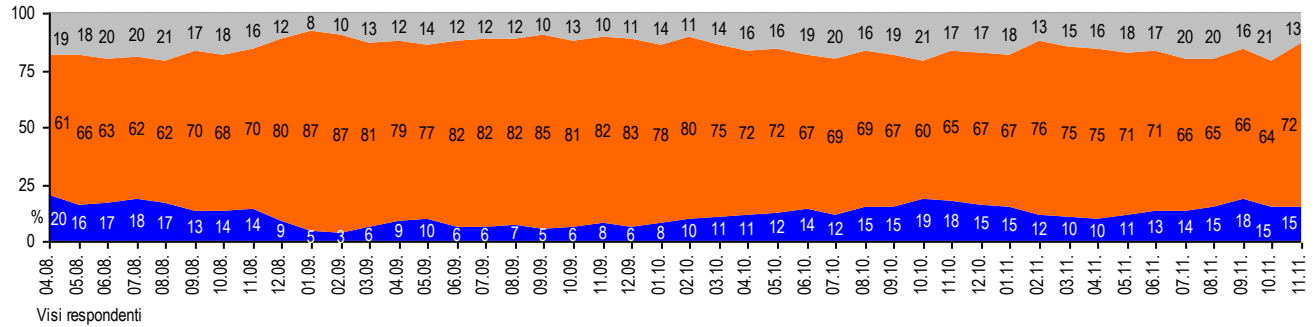
Tagadnes vērtējuma indekss tiek aprēķināts kā vidējais rādītājs no 6 apakšindeksiem (kopējās situācijas attīstības vērtējuma, pašreizējā ekonomikas stāvokļa vērtējuma, ekonomikas stāvokļa izmaiņu virziena, pašreizējā ģimenes materiālā stāvokļa vērtējuma, darba izredžu vērtējuma un valdības darba vērtējuma indeksa).

Nākotnes vērtējuma indekss tiek aprēķināts kā vidējais rādītājs no 2 apakšindeksiem (Latvijas ekonomikas stāvokļa attīstības prognozes un ģimenes materiālā stāvokļa attīstības prognozes).

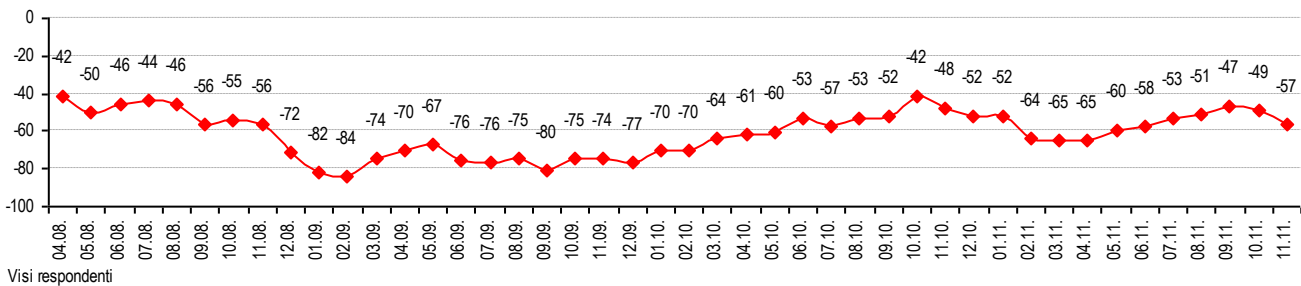
Kopējās situācijas attīstības vērtējums

Vai, Jūsuprāt, situācija Latvijā kopumā attīstās pareizā vai nepareizā virzienā?

■ Pareizā ■ Nepareizā ■ Grūti pateikt

Kopējās situācijas attīstības vērtējuma INDEKSS

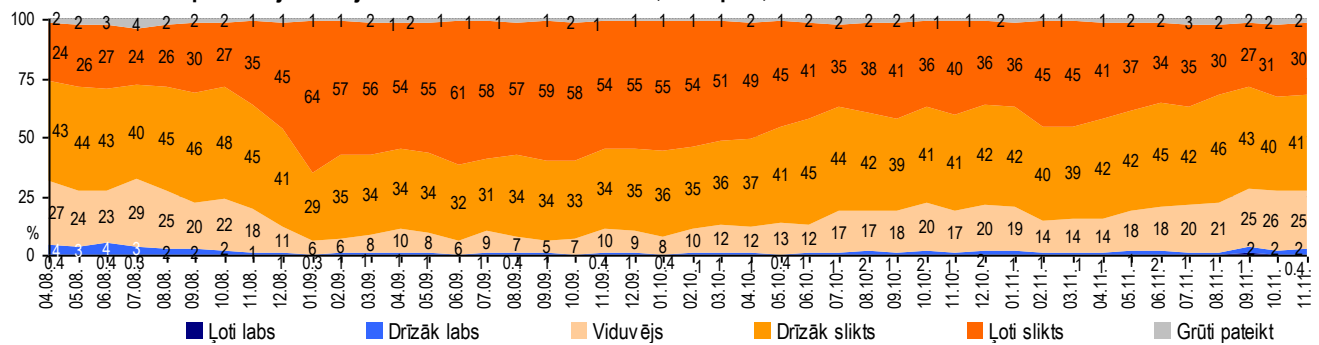

Lūgti raksturot, kā, viņuprāt, attīstās kopējā situācija valstī, novembrī, salīdzinot ar oktobri, aptaujātie biežāk uzskatījuši, ka tā attīstās nepareizi (oktobrī: 64%, novembrī: 72%). Jāatzīmē, ka šis ir augstākais pesimistisko atbilžu īpatsvars kopš 2011.gada jūnija, kad situācijas attīstību par nepareizu uzskatīja 71% iedzīvotāju.

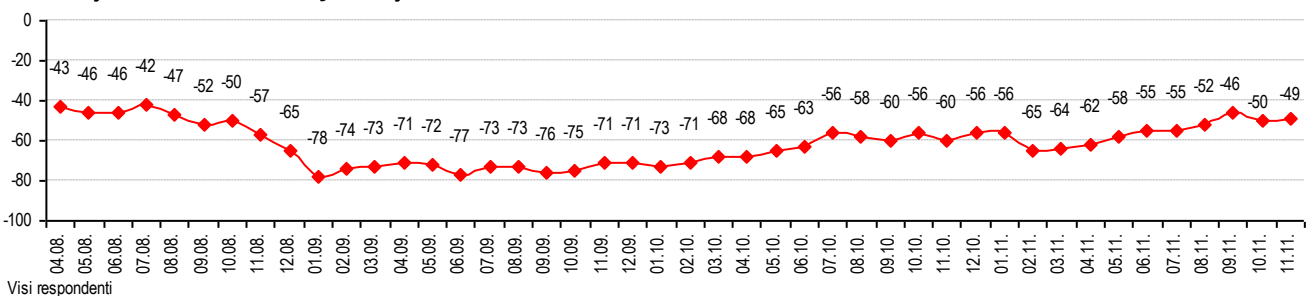
Latvijas ekonomikas stāvokļa vērtējums

Pašreizējā Latvijas ekonomiskā stāvokļa vērtējums

Kā Jūs novērtētu pašreizējo Latvijas ekonomikas stāvokli? Vai, Jūsuprāt, tas ir...

Pašreizējā ekonomikas stāvokļa vērtējuma INDEKSS

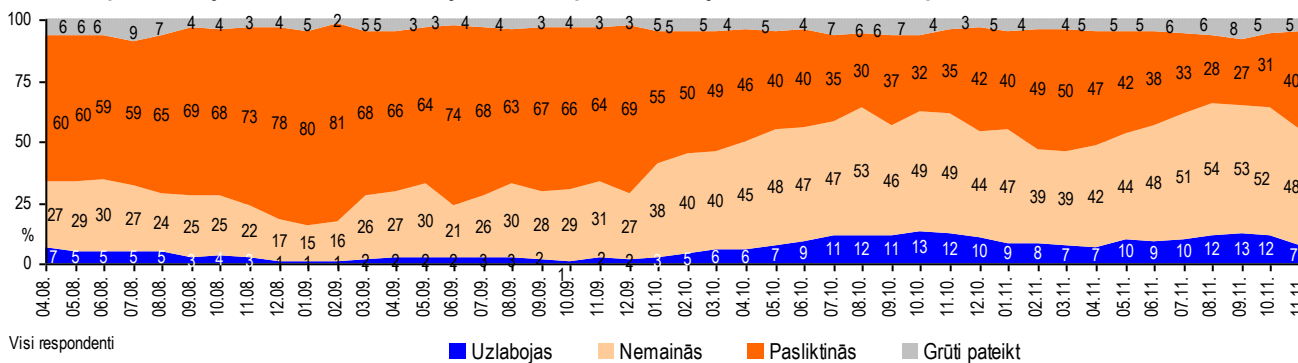

Valsts pašreizējās ekonomiskās situācijas vērtējums novembrī, salīdzinot ar oktobri, nav mainījies. Gan oktobrī, gan novembrī kopumā 71% iedzīvotāju uzskata, ka stāvoklis ir slikts („drīzāk slikts” un „ļoti slikts”), un tikai 2% - ka labs („ļoti labs” un „drīzāk labs”).

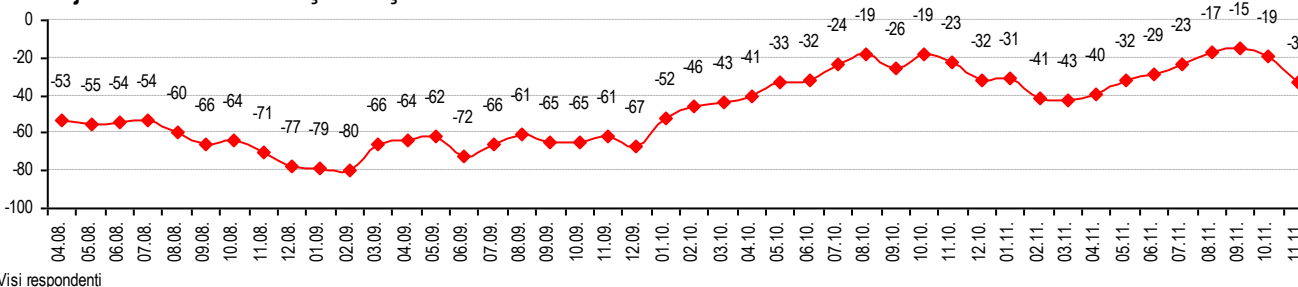
Apakšindeksi atspoguļo pozitīvo un negatīvo vērtējumu īpatsvaru starpību, kur daļēji pozitīvo/negatīvo vērtējumu minēšanas biežums (%) ir reizināts ar koeficientu 0.5, bet pilnībā pozitīvo/negatīvo vērtējumu minēšanas biežums - ar koeficientu 1. Līdz ar to indekss var svārstīties robežās no +100 līdz -100.

Latvijas ekonomikas stāvokļa izmaiņu virziens

Vai, Jūsuprāt, Latvijas ekonomikas situācija šobrīd kopumā uzlabojas, nemainās vai arī pasliktinās?

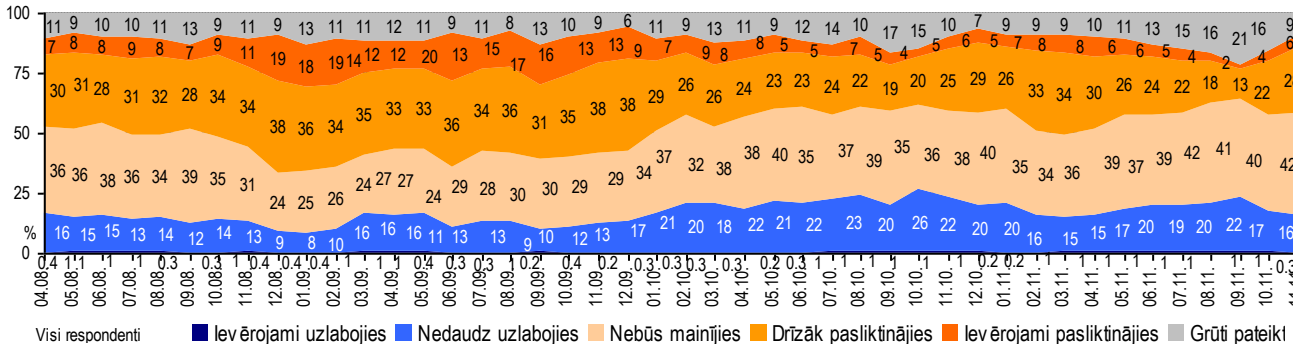
Latvijas ekonomikas stāvokļa izmaiņu virziena INDEKSS

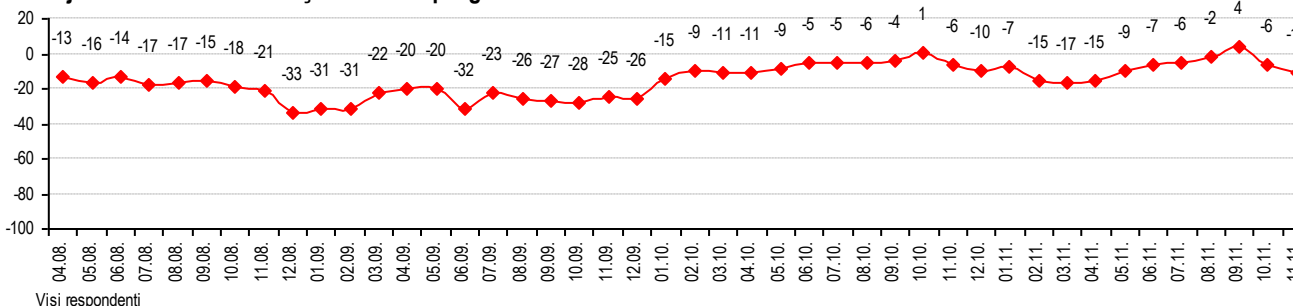
Savukārt, vērtējot Latvijas ekonomikā pašreiz notiekošās izmaiņas, novembrī sniegts pēdējo 5 mēnešu laikā kritiskākais vērtējums. Uz situācijas pasliktināšanos novembrī norādīja 40% (laika posmā no jūnija līdz oktobrim tā teica 27%- 38% iedzīvotāju), bet to, ka situācija uzlabojas, atzīmēja 7%, kas ir nedaudz retāk nekā laikā no jūnija līdz oktobrim, kad tā domāja no 9% līdz 13% aptaujāto. Tiesa, biežāk atzīmētā atbilde joprojām ir „nemainās”, ko minēja 48%.

Latvijas ekonomikas stāvokļa attīstības prognoze

Domājot par Latvijas ekonomikas stāvokli pēc 12 mēnešiem, vai, salīdzinot ar pašreizējo situāciju, tas, Jūsuprāt, visdrīzāk būs...

Latvijas ekonomikas stāvokļa attīstības prognozes INDEKSS

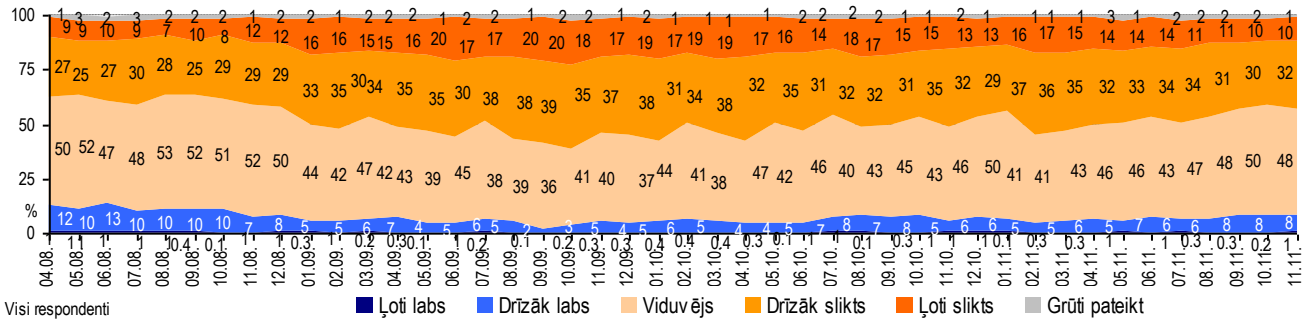

Saskaņā ar „DNB Latvijas barometra” Nr.43 datiem nedaudz pesimistiskākas kļuvušas arī Latvijas ekonomikas stāvokļa attīstības prognozes: novembrī (34%), salīdzinot ar oktobri (26%), aptaujātie biežāk teikuši, ka pēc gada ekonomiskā situācija valstī būs pasliktinājusies („drīzāk pasliktinājies” vai „ievērojami pasliktinājies”).

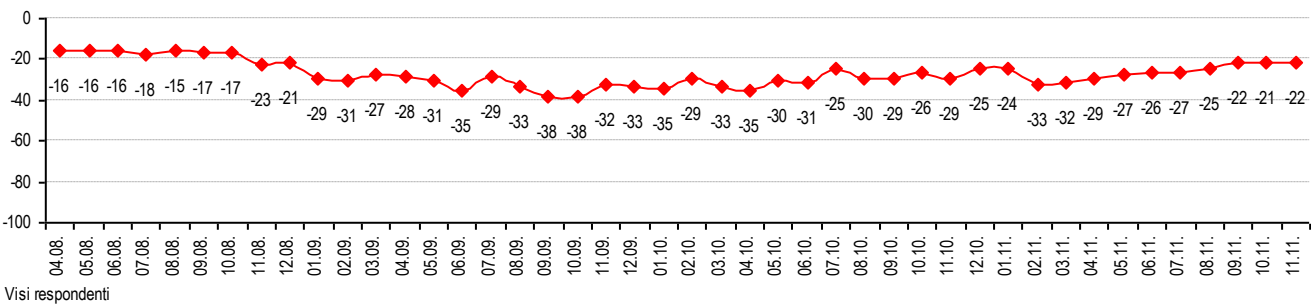
Ģimenes materiālā stāvokļa vērtējums

Pašreizējā ģimenes materiālā stāvokļa vērtējums

Kā Jūs novērtētu savu/ savas ģimenes pašreizējo finansiālo stāvokli? Vai, Jūsuprāt, tas ir...

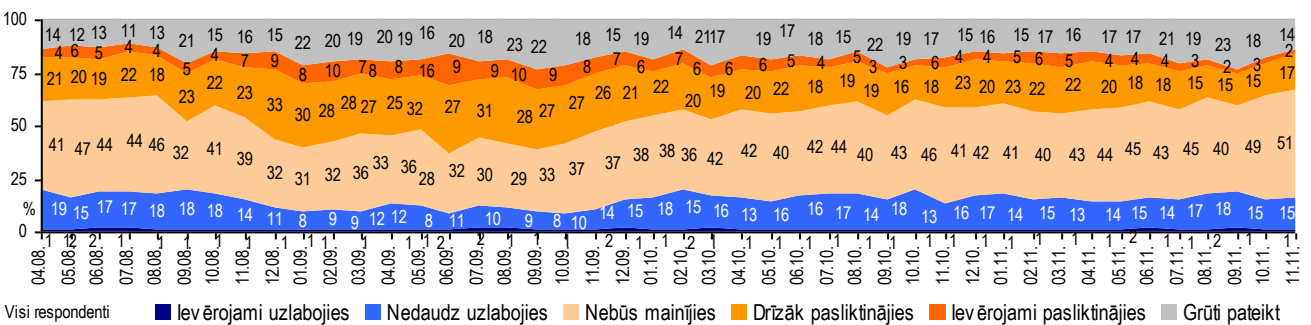
Pašreizējā ģimenes materiālā stāvokļa vērtējuma INDEKSS

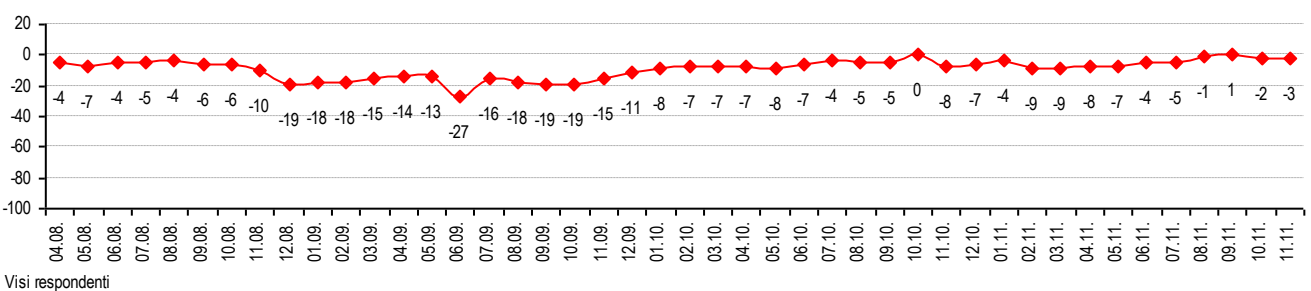
Iedzīvotāju vērtējums viņu ģimenes pašreizējam materiālajam stāvoklim novembrī, salīdzinot ar oktobri, nav būtiski mainījies. Novembrī (42%) nedaudz biežāk nekā oktobrī (40%) teikts, ka stāvoklis ir slikts („drīzāk slikts” un „ļoti slikts”). Savukārt to, ka stāvoklis ir labs („drīzāk labs” un „ļoti labs”) līdzīgi kā citās pēdējās 4 gados veiktajās aptaujās arī novembrī minēja mazāk par 1/10 aptaujāto (9%, oktobrī: 8%).

Ģimenes materiālā stāvokļa attīstības prognoze

Domājot par Jūsu un Jūsu ģimenes materiālo stāvokli pēc 12 mēnešiem, vai, salīdzinot ar pašreizējo situāciju, tas, Jūsuprāt, visdrīzāk būs...

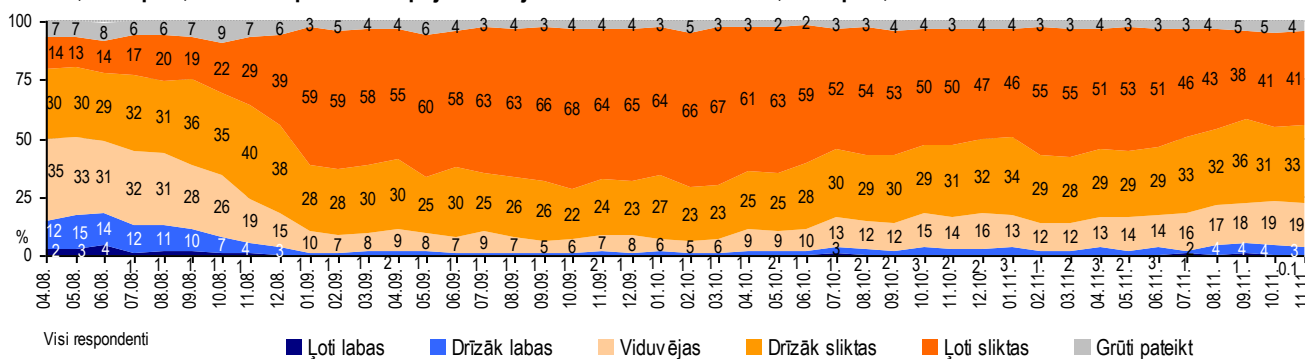
Ģimenes materiālā stāvokļa attīstības prognozes INDEKSS

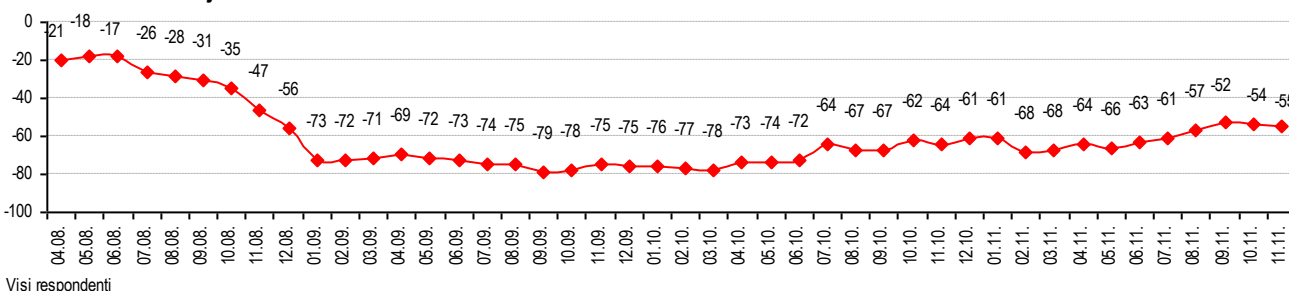
Būtiskas izmaiņas iedzīvotāju noskaņojumā nav notikušas, arī prognozējot ģimenes materiālās situācijas attīstību turpmākā gada laikā. Kopumā 16% gan oktobrī, gan novembrī pauda viedokli, ka viņu ģimenes materiālais stāvoklis būs uzlabojies („drīzāk uzlabojies” un „ievērojami uzlabojies”), bet stāvokļa pasliktināšanās („drīzāk pasliktinājies” un „ievērojami pasliktinājies”) prognozēta nedaudz biežāk nekā uzlabošanās (novembrī: 19%, oktobrī: 18%). Visbiežāk minētā atbilde gan joprojām ir „nebūs mainījies” (novembrī to atzīmēja 51% iedzīvotāju).

Iespēju atrast darbu vērtējums

Kādas, Jūsaprāt, šobrīd kopumā ir iespējas Latvijā atrast labu darbu? Vai, Jūsaprāt, tās ir...

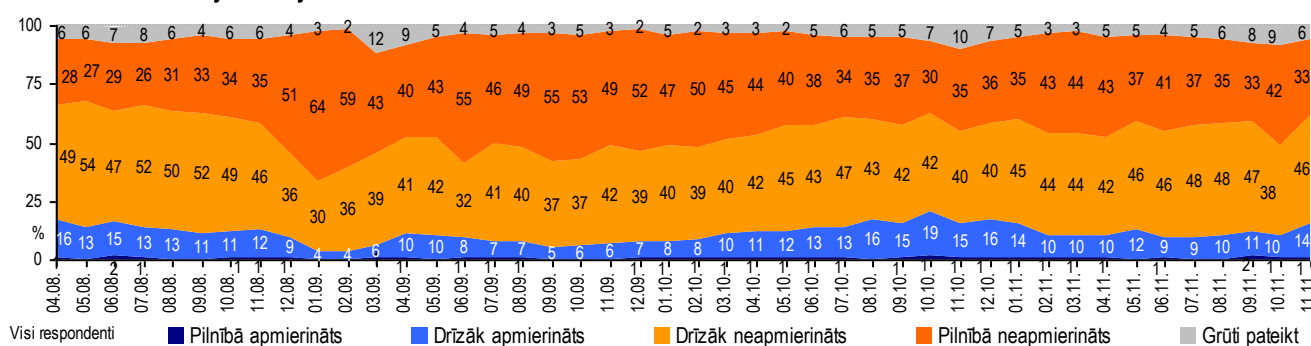
Darba izredžu vērtējuma INDEKSS

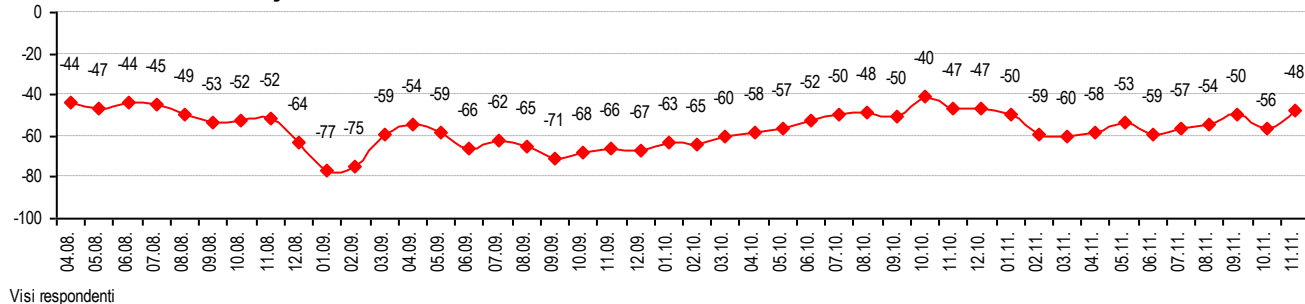
Vērtējot iespējas Latvijā atrast labu darbu, gandrīz 3/5 iedzīvotāju (74%) uzskatījuši, ka tās ir sliktas („drīzāk sliktas” un „ļoti sliktas”), kas ir nedaudz biežāk nekā oktobrī, kad tā domāja 72% aptaujāto. Izredzes atrast labu darbu par kopumā labām novembrī atzina 3%, un, salīdzinot ar oktobri (4%), šis rādītājs nav būtiski mainījies.

Valdības darba vērtējums

Kā Jūs šobrīd vērtējat Latvijas valdības darbu? Vai Jūs ar to esat...

Valdības darba vērtējuma INDEKSS

Atšķirībā no citiem pētījumā mērītajiem indikatoriem, iedzīvotāju vērtējums valdības darbam novembrī, salīdzinot ar oktobri, ir nedaudz uzlabojies. Lai arī kopējais neapmierinātības līmenis („drīzāk neapmierināts” un „pilnībā neapmierināts”) ar valdības darbu nav īpaši mainījies (oktobrī: 80%, novembrī: 79%), ir samazinājies atbildes „ļoti neapmierināts” minēšanas biežums, ko oktobrī minēja 42%, bet novembrī 33%. Savukārt nedaudz biežāk aptaujātie teikuši, ka ar valdības darbu ir apmierināti („drīzāk apmierināts” un „pilnībā apmierināts”) (oktobrī: 11%, novembrī: 15%).

II DAĻA – EKSPERTU KOMENTĀRI PAR INDIKATORIEM

Agnese Bičevska, Latvijas Bankas ekonomiste

Oktobrī un novembrī sabiedrības noskaņojums ir pasliktinājies, tomēr faktori, kas to ietekmējuši, manuprāt, šajā laika periodā mainījās no politiskajiem uz ekonomiskajiem.

Noskaņojuma pasliktinājumu oktobrī galvenokārt varēja skaidrot ar vēlēšanu ietekmi, jau tradicionāli pieaugot iedzīvotāju optimismam pirmsvēlēšanu iespaidā, bet vēlāk tam pasliktinoties valdības veidošanas procesa gaitā. Savukārt tālāku sabiedrības noskaņojuma pasliktināšanos novembrī drīzāk noteica negatīvās norises globālajā un iekšzemes ekonomikā, tostarp arī „Latvijas Krājbankas” darbības apturēšana.

Visticamāk decembrī noskaņojumi varētu turpināt kristies, jo jau tā trauslo uzticēšanās līmeni valdībai un finanšu sektoram negatīvi ietekmēja arī izplatītās baumas par „Swedbank” problēmām. Arvien drūmāka aina iezīmējas arī Eiropā, turklāt būtiski pasliktinājies uzņēmēju un iedzīvotāju noskaņojums Lietuvā un Igaunijā, kas var palēnināt eksporta izaugsmi - tātad arī ierobežot jaunu darbavietu veidošanos, investīcijas un algu kāpumu, kas attiecīgi var atstāt papildu iespaidu uz sabiedrības noskaņojumu.

Raita Karnīte, Ekonomikas prognožu centra valdes locekle

Jaunākā „DNB Latvijas barometra” pētījuma ikmēneša rezultāti nepārsteidz. Kopējā noskaņojuma izmaiņas, tagadnes un nākotnes vērtējumi atbilst mediju ziņu un valsts amatpersonu izteikumu intensitātei par iespējamo ekonomiskās situācijas pasliktināšanos Latvijā saistībā ar krīzi Eiropas Savienībā. Nozīmīgas izmaiņas pasaules attīstīto valstu ekonomikas sistēmā sākās jau 2011. gada vidū, bet pirms vēlēšanām un tūlīt pēc tām Latvijā par šo tēmu tika klusēts. Turklāt globālo izmaiņu ietekme Latvijā ir nobīdīta vismaz par pusgadu, jo Latvijas tautsaimniecība ir atkarīga no attīstīto valstu uzņēmumu pasūtījumiem. Tādējādi 2011. gada novembrī, kad veikts pašlaik pieejamais pētījums, iedzīvotāji vēl baudīja 2010. gada beigu un 2011. gada sākuma uzlabojuma rezultātus - pasūtījumu pieaugumu galvenajās partnervalstīs, tostarp Vācijā. Tas savukārt izskaidro, kāpēc, salīdzinot ar vasaras „DNB Latvijas barometra” pētījumiem, ekonomiskās situācijas, ģimenes materiālā stāvokļa, kā arī izredžu atrast labu darbu vērtējumi nav mainījušies.

Valdības darba labāks novērtējums šomēnes skaidrojams ar efektīvu pašslavināšanas kampaņu, kā arī neizpratni par valdības piekoptās politikas un pieņemto lēmumu sekām. Par to, ka šāda neizpratne ir, liecina pretruna starp labāku valdības darba vērtējumu un pieaugoši negatīvo vērtējumu par situācijas attīstību Latvijā kopumā (72% aptaujāto uzskata, ka situācija attīstās „nepareizā virzienā”). Pastiprinoties ziņām par sagaidāmām grūtībām, aptaujātie ekonomisko situāciju vērtē kritiskāk, bet pasliktinājumu nesaista ar savas valsts valdības darbu.

Pārsteidzoši liela ir aptaujāto daļa, kura, vērtējot situāciju valstī un atbildot uz atsevišķiem pētījuma jautājumiem, izvēlas tādas atbildes kā „drīzāk sliktas” un „ļoti sliktas”. Konkrētos gadījumos negatīvo atbilžu motivācija ir plašāka, to neietekmē tikai ekonomiskā situācija, un šis jautājums būtu risināms valsts līmenī. Piemēram, 74% aptaujāto apgalvo, ka iespējas atrast labu darbu Latvijā ir sliktas, - tas liecina vai nu par savu spēju pārvērtēšanu (vēlami darba nosacījumi neatbilst potenciālā darbinieka kvalifikācijai), vai joprojām nomācošu „darba ņēmēja” pieeju (meklēju darbu, nevis radu sev darbu pats).

Arī tas, ka 71% aptaujāto uzskata, ka Latvijas pašreizējais ekonomiskais stāvoklis ir drīzāk sliktas vai sliktas, norāda uz nepieciešamību nodrošināt neapmierinātību kompensējošus valsts politikas pasākumus - vai nu nekavējošu stāvokļa uzlabošanu, vai, ja tas nav iespējams, sabiedrības atbalsta palielināšanu esošajai politikai, to pienācīgi izskaidrojot un pastiprinot iedzīvotāju iesaisti lēmumu pieņemšanā.

Prof. Gundars Ķeniņš – Kīngs, Latvijas Zinātņu akadēmijas ārzemju loceklis

Stāsta, ka reiz kādam cilvēkam jautāts par viņa noskaņojumu. „Nu,” viņš teic, „šodien ir tāda caurmēra diena.” Ko viņš ar to domā? „Ne tik laba kā vakardiena, bet ne tik slikta kā rītdiena.”

Latvijas iedzīvotāju vairākuma noskaņojums joprojām ir visumā pesimistisks. Tādā gaisotnē sabiedrība no valdības sagaida maz, savukārt valdība bez aktīva iedzīvotāju atbalsta arī necer ne uz ko vairāk, kā noturēties „virs ūdens”.

Nomāc doma, ka vairākums aptaujāto atbildību par saimniecisko labklājību uzliek uz valdības un valsts pleciem. Tas nesola progresu, bet liek gaidīt visai lēnu ķepurošanos uz priekšu, ko visvairāk var aizkavēt nedienas eiro zonā. Visas pasaules saimnieciskā darbība patlaban mainās. Tiesa gan, vēl samērā nelielā eksporta aktivitāte Latvijā pasargā to no lejupslīdes, un es priecājos vismaz par to.

Inese Olafsone, Latvijas Darba devēju konfederācijas tautsaimniecības eksperte

Redzams, ka iedzīvotājiem zūd ticība jaunajai valdībai, - līdz ar apjausmu, ka kārtējo reizi solījumi paliek tikai solījumu līmenī un zūd cerības, ka ievēlētā valdība būs tā, kas ar savu darbību nodrošinās tautas labklājības

līmeņa celšanos. Ir nepiedodami, ka valsts līmenī pat netiek diskutēts par iedzīvotāju zemo ienākumu līmeni, kurā sevi ierindo 42% iedzīvotāju (tie, kuri savu materiālo situāciju vērtē kā ļoti sliktu un drīzāk sliktu).

Andris Račs, astrologs

Uzskatu, ka ilgas pēc stabilas un drošas augšupejas vēl joprojām ir dzīvas, jo, saskaroties ar pēcvēlēšanu realitāti, ir mazinājies naivais optimisms, kas bija balstīts uz nepamatotu populismu. Tautai jūtīgās tēmas - pensijas vecums, budžeta konsolidācijas apnikums un domas, ka viss notiekošais nekad nebeigsies, - veicina nelielu pesimisma pieaugumu. Tikmēr iedzīvotāju vērtējumus par ģimenes materiālo stāvokli un valdības darbu es uzskatu par svarīgākiem rādītājiem - tie skar konkrētas, nevis vispārīgas bažas vai optimismu.

Klāvs Sedlenieks, sociālantropologs, Rīgas Stradiņa universitātes lektors

Pēc vairāk nekā pusgadu ilgušas indikatoru augšupejas, pēdējie divi mēneši uzrāda lejupejošu tendenci. Visticamāk tas saistīts ar globālajiem procesiem, vispārējo krīzi Eiropā un tās valūtas sistēmā. Par šāda pieņēmuma patiesumu liecina tas, ka šoreiz valdības darba vērtējums salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi ir paaugstinājies, kamēr ekonomiskās situācijas rādītāji kļuvuši kritiskāki (parasti abu minēto indikatoru virzieni saskan). Tātad iedzīvotāji ekonomiskās situācijas pasliktināšanos nesaista ar valdības darbu. Arī personiskā pieredze - ģimenes materiālā stāvokļa vērtējums - neliecina par īpašu kritumu, tātad vērtējums par Latvijas ekonomisko situāciju un attīstības virzienu varētu būt saistīts vienīgi ar globāliem procesiem.

Veiko Spolītis, politologs, Rīgas Stradiņa universitātes lektors

„DNB Latvijas barometra” novembra pētījums nerada īpašus pārsteigumus un ļauj gūt apstiprinājumu dažiem iepriekš tiražētiem apgalvojumiem par Latvijas sabiedrību. Aptaujāto noskaņojums un vērtējums personiskajā dzīvē notiekošajam rod līdzības ar esošo situāciju valstī, kas ir izteikti negatīva. Savās nākotnes prognozēs aptaujātie bijuši pozitīvāki nekā 2010. gadā, kas skaidrojams ar reformu aizmetņiem un eksporta pieaugumu tautsaimniecībā. Kopējais sabiedrības noskaņojums un nākotnes vērtējuma indekss skaidri parāda, ka smagākais krīzes posms Latvijā ir aiz muguras. Tomēr nākotnes vērtējuma indekss un citi pētījuma rezultāti liecina, ka pārmaiņas tautsaimniecībā un politikā vēl turpināsies. Tas izskaidrojams gan ar pieaugušo izpratni par to, ka strukturālās reformas izglītības, sociālā nodrošinājuma un veselības aizsardzības sistēmā vēl tikai turpinās, gan arī ar to, ka mediju vidē dažkārt nekritiski tiek atražotas prognozes par eiro zonas nākotni un pasaules ekonomiku kopumā. Novērojama arī dziļāka problēma – ne Latvijas iedzīvotāji īsti piedalās politikā, nedz arī Latvijas politiskās partijas uzrunā savus vēlētajus un kritiski skaidro pasaulē notiekošo.

Ievērojams fakts, ka, salīdzinot ar pagājušā gada novembri, pieaugusi uzticība valdības ilgtspējai. Te nozīmīgu lomu spēlē gan premjers, gan, salīdzinot ar 2010. gada modeli, profesionālāka valdības komanda. Tomēr kritums valdības darba vērtējumā ir vērojams, un to, salīdzinot ar augustu, ietekmējusi gan gadalaiku maiņa, gan vilšanās kārtējā iedomātajā laimes lācī.

Pēteris Strautiņš, DNB bankas ekonomikas eksperts

Jau iepriekš bija skaidrs, ka novembrī iedzīvotāju noskaņojums varētu pasliktināties kārtējās pēcvēlēšanu „vilšanās” dēļ. Pēdējās šo vārdu lieku tādēļ, ka nu jau tā ir pārāk prognozējama, lai varētu ticēt, ka nāk no sirds dziļumiem. Citiem vārdiem – šajā noskaņojuma maiņā varētu būt neliels rituāla elements. Taču šo visnotaļ prognozējamo ietekmi noteikti papildināja arī gluži negaidītā „Latvijas Krājbankas” darbības apturēšana. Banka nav liela, taču ievērojamai daļai sabiedrības tajā glabājās kaut neliela daļa naudas. Kaut arī nevienā brīdī nebija pamatotu šaubu, ka vairākums noguldītāju drīz vien to pilnā apmērā atgūs, tas tomēr ir emocionāls brīdis. Visbeidzot, ekonomisko procesu komentētāji turpina izgaršot arvien baisākus epitētus, runājot par eirozonas parādu krīzi.

Latvijas iedzīvotāju optimisms ir ļoti trausla parādība, tāpēc būtu naivi cerēt, ka tas spētu izturēt šādu trīskāršu triecienu. Lai arī no visa uzskaitītā tikai notikumiem eirozonā varētu būt vērā ņemama ietekme uz valsts attīstību, kopējais noskaņojums ir pazeminājies par trim procentpunktiem, atgriežoties vasaras vidus līmenī. Īpaši strauji – par astoņiem procentpunktiem – pasliktinājies vispārējās sajūtās balstītais kopējās situācijas attīstības vērtējuma indekss.

Turpretim pašreizējā ekonomikas stāvokļa vērtējuma indekss ir pat nedaudz uzlabojies (par vienu procentpunktu), kas apvienojumā ar gandrīz nemainīgajiem ģimenes materiālā stāvokļa un darba atrašanas iespēju indeksiem parāda, ka vismaz pagaidām eirozonas parādu krīzes ietekme Latvijā vēl nav reāli jūtama. Par būtisku ietekmi pagaidām neliecina arī statistika. Turpretim ekonomikas izmaiņu virziena indekss krities par 14 procentpunktiem, kas ir līdz šim lielākais kritums un ir nepārprotami saistīts ar „Latvijas Krājbankas” notikumu radītajām izjūtām, jo ārējā ekonomiskā vide un ar to saistītais ziņu fons novembrī nepasliktinājās tik ļoti, lai ticami izskaidrotu šādu indeksa kritumu.

Ieva Strode, tirgus un sabiedriskās domas pētījumu centra „SKDS” sociālo un politisko projektu direktore

Analizējot iedzīvotāju uzskatus par valsts sociālekonomisko situāciju, jāņem vērā, ka jaunākais „DNB Latvijas barometra” pētījums veikts īsi pēc „Latvijas Krājbankas” sabrukuma. Lai arī 11. Saeimas vēlēšanu laikā bija palielinājies atzinīgo vērtējumu skaits, jau oktobrī varēja novērot sabiedrības noskaņojuma pasliktināšanos dažādos indikatoros. Turklāt paziņojumi par minētās finanšu iestādes darbības pārtraukumu visticamāk ir noteikuši vairāku rādītāju straujo pasliktināšanos – 40% aptaujāto uzskata, ka ekonomiskā situācija valstī pasliktinās, tikmēr oktobrī tā domāja tikai 31% aptaujāto.

Samērā strauji palielinājusies arī neapmierinātība ar valsts attīstības virzienu un pesimisms attiecībā uz prognozējamo valsts ekonomisko situāciju pēc gada. Interesanti, ka kritisko noskaņojumu pieaugums gandrīz nemaz nav skāris iedzīvotāju vērtējumu savas ģimenes materiālajam stāvoklim – gan pašreizējais finansiālais stāvoklis, gan prognozes par materiālo stāvokli pēc 12 mēnešiem, salīdzinot ar oktobra pētījuma datiem, nav būtiski mainījušās.

III DAĻA – GADA KOPSAVILKUMS UN PROGNOZES

Galvenie rezultāti

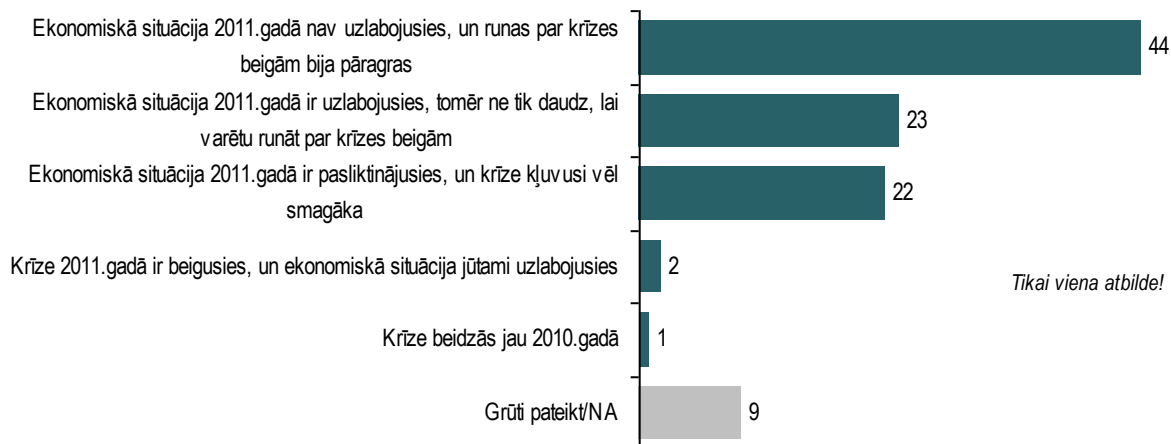
Lūgti izvērtēt 2011.gada nozīmīgāko politisko notikumu - oktobrī notikušās ārkārtas Saeimas vēlēšanas, lielākā daļa respondentu (53%) teica, ka tās neko nav mainījušas, un vēl 14% uzskata, ka situācija ir pasliktinājusies. To, ka 11.Saeima ir labāka par 10.Saeimu un pēc vēlēšanām veidotā valdība ir labāka par iepriekšējo, norādīja mazāk nekā 1/10 aptaujāto. Jāatzīmē, ka, salīdzinot ar noskaņojumu pirms vēlēšanām, ievērojami mazinājies arī optimisms par Saeimas deputātu darba kvalitāti bailēs no iespējas tikt atlaistiem un sabiedrības aktivitāti. Savukārt, runājot par 2011.gadu Latvijas ekonomikā, vairāk nekā 2/5 iedzīvotāju (44%) secinājuši, ka ekonomiskā situācija valstī 2011.gadā nav uzlabojusies, un runas par krīzes pārvarēšanu izrādījušās pārgras. Interesanti, ka šāds situācijas vērtējums 2011.gadā praktiski sakrīt ar 2010.gada nogalē iedzīvotāju izteiktajām prognozēm. Aptaujas dati liecina, ka gandrīz 2/3 aptaujāto (64%) „*neko īpašu nedara*”, lai sagatavotos iespējamajam ekonomiskās krīzes otrajam vilnim. Prognozējot izmaiņas savas ģimenes materiālās situācijas attīstībā 2012.gadā, lielākā daļa uzskata, ka viņu ģimenei 2012.gadā naudas varētu būt aptuveni tikpat, cik 2011.gadā. Jāatzīmē, ka, salīdzinot ar laika periodā kopš 2008.gada veiktajām aptaujām, aptaujātie retāk teikuši, ka nākamajā gadā naudas viņu ģimenei būs mazāk. Tiesa, jautāti ar ko, viņuprāt, vēsturē ieies 2012.gads, dažādas pesimistiskas prognozes minētas ievērojami biežāk nekā optimistiskas. Piemēram, ja to, ka 2012.gads vēsturē paliks ar to, ka cilvēki arvien biežāk aizbrauks no Latvijas, teica 46% iedzīvotāju, tad to, ka Latvijā no darba ārzemēs būs atgriezušies vairāk cilvēku nekā aizbraukuši, minēja tikai 3%.

- Atskatoties, kā ir piepildījušās **2010.gada nogalē izskanējušās prognozes par ekonomiskās situācijas attīstību Latvijā**, visbiežāk (44%) norādīts, ka ekonomiskā situācija Latvijā 2011.gadā nav uzlabojusies, un runas par krīzes beigām bija pārgras. Apgalvojumam, ka krīze 2011.gadā ir pārvarēta, piekrita vien 2% respondentu. Jāpiebilst, arī 2010.gada nogalē atbilstu sadalījums bija līdzīgs.
- To, ka **gatavojas krīzes otrajam vilnim**, norādīja kopumā 21% iedzīvotāju. Visbiežāk teikts, ka gatavošanās krīzei notiek, meklējot papildus iespējas piepelņties Latvijā (9%) vai ārzemēs (5%), kā arī veidojot uzkrājumus „nebaltai dienai” (7%). Lai arī to, ka, viņuprāt, tāds krīzes otrais vilnis nepienāks, atzīmēja tikai 6% aptaujāto, lielākā daļa (64%) norādīja, ka neko īpašu nedara, lai tam gatavotos.
- Vērtējot, **kā Saeimas ārkārtas vēlēšanas ir mainījušas situāciju valstī**, vairāk nekā puse aptaujāto atzina, ka vēlēšanu ietekmē nekas nav mainījies (53%). Aptuveni vienlīdz bieži minēts tas, ka situācija ir sliktāka, nekā tā būtu bijusi bez vēlēšanām (14%) un ka vēlēšanu iznākums dod pamatu domāt, ka sabiedrība kļūs aktīvāka, vairāk prasīs no politiķiem (14%). Mazāk nekā 10% atbildējuši, ka, rēķinoties ar Saeimas atļaišanu, politiķi strādā labāk (9%), ir pamats domāt, ka mazināsies korupcija un bagātu cilvēku ietekme uz politiskajiem lēmumiem (7%) un ir izdevies izveidot labāku valdību (5%). Tikai 3% uzskata, ka 11.Saeima ir labāka par 10.Saeimu. Salīdzinot ar 2011.gada augustā veiktā „DNB Latvijas Barometra” datiem, kad iedzīvotājus lūdza prognozēt, kā ārkārtas Saeimas vēlēšanas mainīs situāciju valstī, vērojams, ka, lai arī toreiz attieksme bija samērā piesardzīga, laika posmā pēc vēlēšanām ir piedzīvota vilšanās – uz pozitīvām pārmaiņām ir norādīts retāk.
- Prognozējot, **cik ilgi strādās jaunizveidotā valdība**, tikai 1/4 iedzīvotāju (25%) teica, ka tā varētu nostrādāt līdz nākamajām Saeimas vēlēšanām.
- Iedzīvotājiem lūdza prognozēt, **ar ko vēsturē paliks nākamais, 2012.gads**. Visbiežāk respondenti teikuši, ka jaunais gads vēsturē ieies ar to, ka cilvēki arvien biežāk aizbrauks no valsts (46%). Aptuveni 1/4 aptaujas dalībnieku minēja nepopulārus valdības lēmumus (27%), iedzīvotāju politiskos protestus (25%) un ekonomiskās situācijas saasināšanos, jaunu ekonomisko krīzi (24%). Dažādas pozitīvas prognozes nosauktas salīdzinoši retāk.
- Neskatoties uz pesimistiskajām prognozēm attiecībā uz 2012.gadu, 2011.gada nogalē iedzīvotāji nedaudz retāk nekā 2008., 2009. un 2010.gadā teikuši, ka viņu ģimenei nākošgad naudas būs mazāk (2011.gadā: 21%, aptaujās kopš 2008.gada: no 24% līdz pat 45%).
- Aptaujātajiem tika lūgts **izvērtēt dažādas prognozes, kas ir paustas par 2012.gadu**, un atzīmēt, kura no tām, pēc viņu domām, tomēr nepiepildīsies. Vienīgā prognoze, par kuru vairāk nekā puse aptaujāto teica, ka tā nepiepildīsies, ir pasaules gala iestāšanās. Salīdzinājumam, to, ka nenotiks budžeta konsolidācija, atzīmēja tikai 7% aptaujāto.

Uzskati par ekonomisko krīzi

2010.gada nogalē tika izteikti vairāki apgalvojumi, kas ar ekonomiku notiks 2011.gadā. Kurš no šiem apgalvojumiem par ekonomisko krīzi Latvijā, Jūsaprāt, ir visatbilstošākais?

%

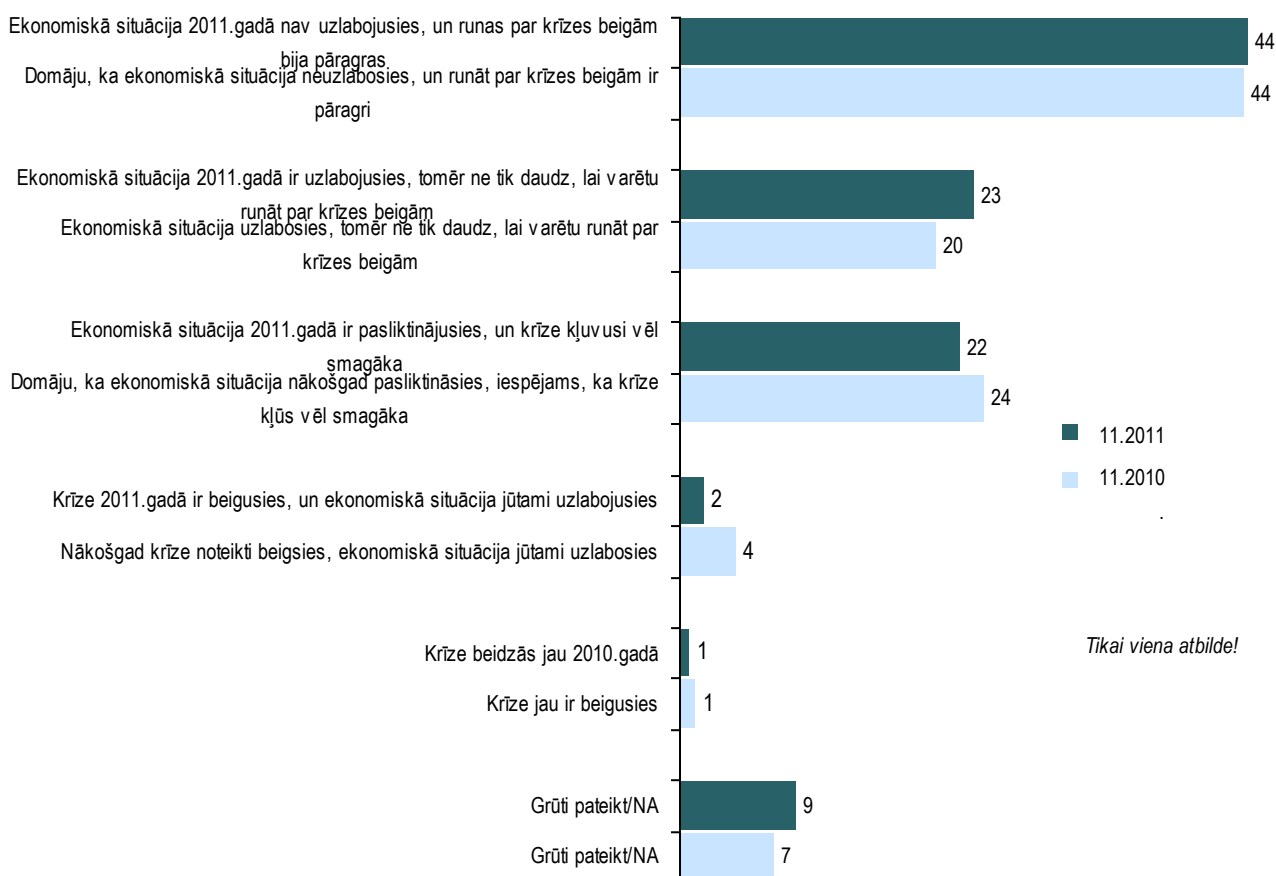
2011.gada 17.novembris - 30.novembris, N=1008 Latvijas iedzīvotāji

Lūgti raksturot, kas, viņuprāt, 2011.gadā ir noticis ar ekonomisko situāciju valstī, vairāk nekā 2/5 aptaujāto (44%) atzina, ka situācija šogad nav uzlabosies un 2010.gada nogalē izskanējušais viedoklis par krīzes beigām bija pārāgrs. Aptuveni vienlīdz bieži respondenti teikuši, ka ekonomiskā situācija 2011.gadā ir uzlabosies, bet ne tik daudz, lai varētu runāt par krīzes beigām (23%) un ka krīze šogad tikai kļuvusi smagāka (22%). Savukārt to, ka krīze beidzās jau 2010.gadā vai 2011.gadā, minēja tikai neliela daļa aptaujāto (attiecīgi 1% un 2%).

11.2011. tika jautāts: 2010.gada nogalē tika izteikti vairāki apgalvojumi, kas ar ekonomiku notiks 2011.gadā. Kurš no šiem apgalvojumiem par ekonomisko krīzi Latvijā, Jūsaprāt, ir visatbilstošākais?

11.2010. tika jautāts: Vai 2011. gadā, Jūsaprāt, ekonomiskā krīze Latvijā beigsies?

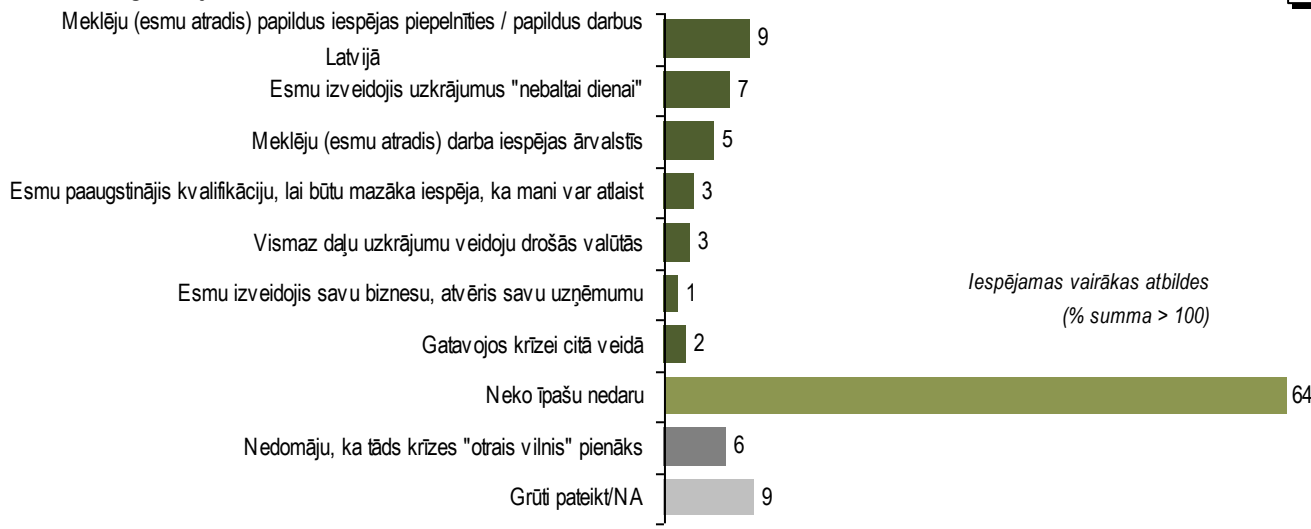
%

Visi respondenti

Jāatzīmē, ka situācijas vērtējums 2011.gadā praktiski sakrīt ar 2010.gada nogalē izteiktajām prognozēm: gan 2010.gadā, gan 2011.gadā 44% aptaujāto uzskatīja, ka runas par ekonomiskās krīzes beigām bija pārāgras un ekonomiskā situācija 2011.gadā neuzlabosies/nav uzlabosies.

Ir eksperti, kas 2012. gadā prognozē pasaules ekonomiskās krīzes otro vilni, kas varētu skart arī mūsu valsti. Vai un kā Jūs tam gatavojaties?

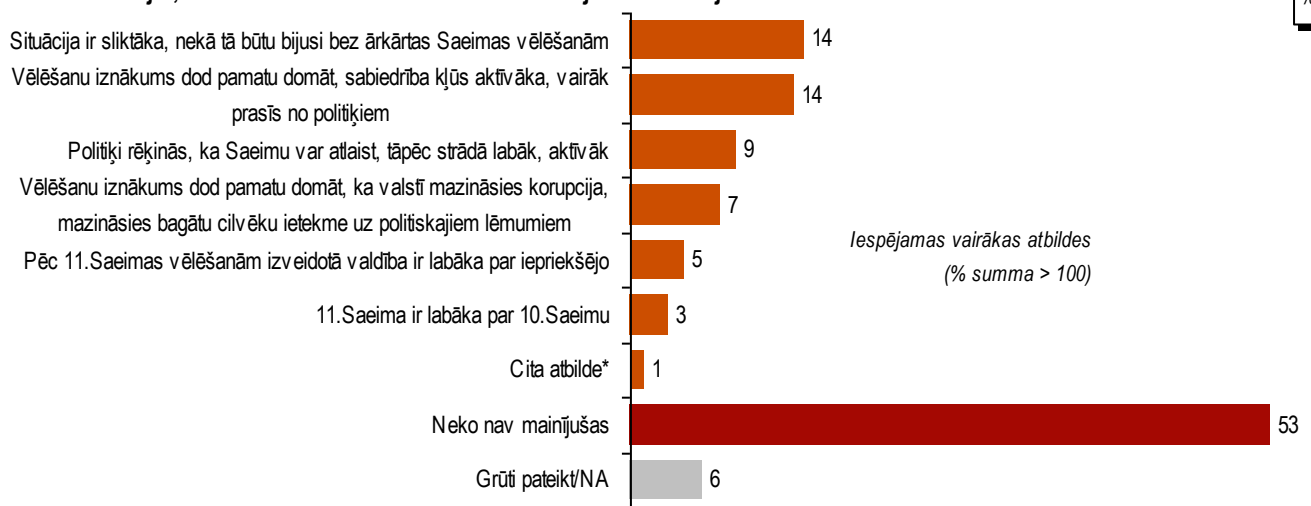
2011.gada 17.novembris - 30.novembris, N=1008 Latvijas iedzīvotāji

*Kategorijā "Gatavojos krīzei citā veidā" ietilpst: "žāvēju sausiņus" (minēts 3 reizes); "lūdzu Dievu" (minēts 2 reizes); "naturālā saimniecība" (minēts 2 reizes); "iegulda līdzekļus (savās, savu bērnu) studijās" (minēts 2 reizes); "atsakos no neizdevīgām lietām, pārdevu automašīnu" (minēts 1 reizi); "esmu izkopusi spēju pati risināt jebkuru situāciju, necerēt un nepaļauties uz valsti" (minēts 1 reizi); "ieraku burku" (minēts 1 reizi); "ir lietas, par kurām nerunā" (minēts 1 reizi); "ja tauta sacelsies, es arī būšu pirmajās rindās" (minēts 1 reizi); "krīze - tā jau vairs nav krīze - tas ir bezdibenis nabadzība" (minēts 1 reizi); "krīzes 2. vilnis jau ir sācies" (minēts 1 reizi); "morāli" (minēts 1 reizi); "seko situācijai finanšu tirgos" (minēts 1 reizi); "uzkrājošā dzīvības apdrošināšana" (minēts 1 reizi).

Raksturojot, vai un kā viņi gatavojas ekonomiskās krīzes otrajam vilnim, gandrīz 2/3 aptaujāto atzina, ka viņi neko īpašu nedara (64%), lai arī tikai 6% uzskata, ka tāds krīzes otrais vilnis nepienāks. Konkrētus veidus, kā notiek gatavošanās krīzei, iedzīvotāji minēja salīdzinoši reti (no 1% līdz 9%). Visbiežāk teikts, ka gatavošanās krīzei notiek, meklējot papildus iespējas piepelņties vai papildus darbu Latvijā (9%) vai ārzemēs (5%), vai veidojot uzkrājumus nebaltai dienai (7%).

Saeimas ārkārtas vēlēšanu vērtējums

Kā Jūs domājat, kā Saeimas ārkārtas vēlēšanas ir mainījušas situāciju valstī?

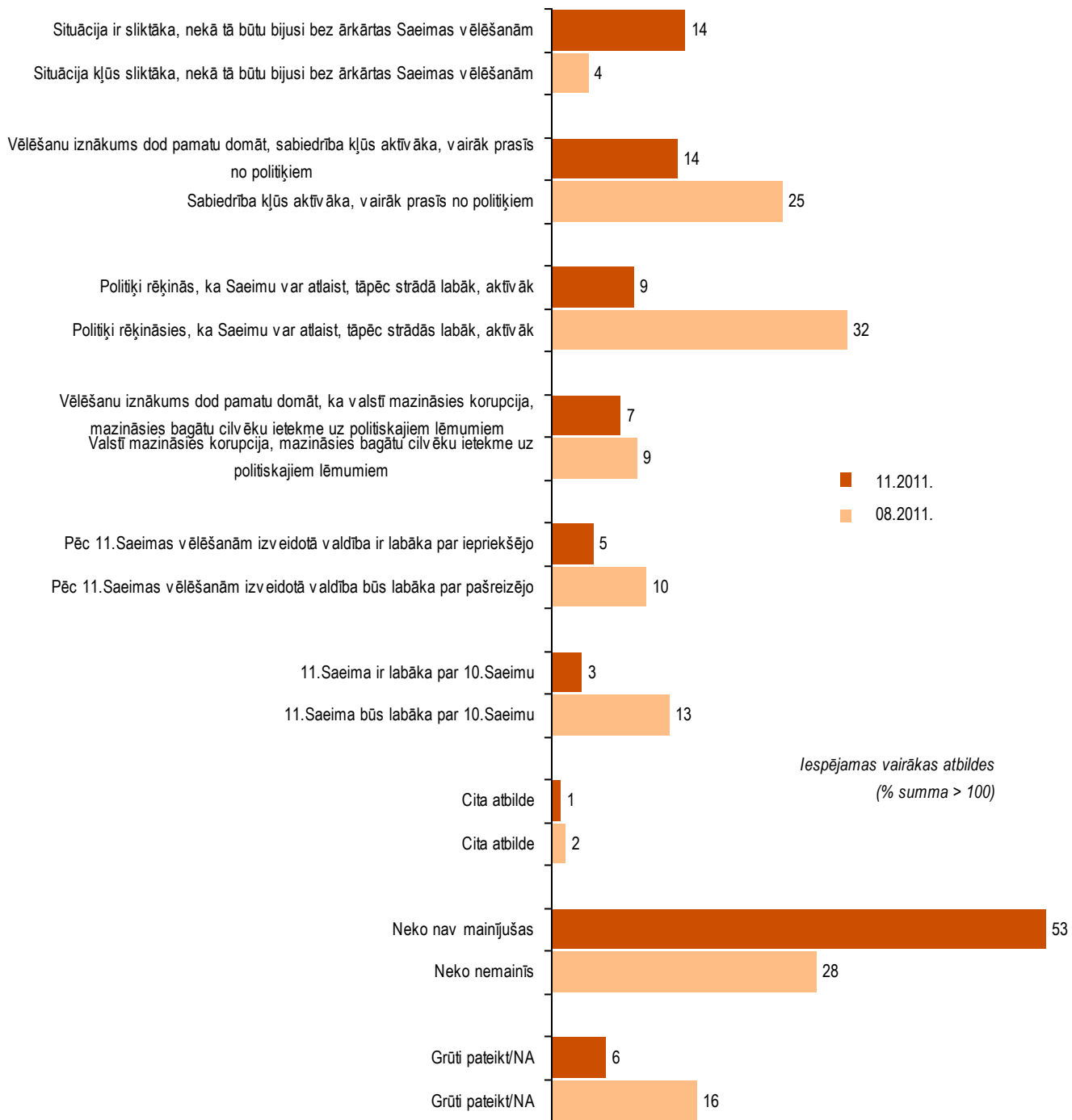

*Kategorijā "Cita atbilde" ietilpst: "kopš vēlēšanām pagājis pārāk mazs laiks" (minēts 1 reizi); "nevajadzīgi iztērēti miljoni Ls" (minēts 1 reizi); "palielina spriedzi sabiedrībā" (minēts 1 reizi); "pierādīja, ka nav taisnīguma vēlēšanu rezultātiem" (minēts 1 reizi); "situācija ir tāda, ka jāmeklē iespējas dzīvot ārzemēs" (minēts 1 reizi); "tagad skaidrāk redzams "kas ir kas", runājot par politiķiem" (minēts 1 reizi); "tiek rīdīta Latvijas sabiedrība, krievi pret latviešiem" (minēts 1 reizi); "valdība nespēj kontrolēt situāciju vai arī nav ieinteresēta" (minēts 1 reizi); "vēlēšanas bija naudas atmazgāšanas procedūra" (minēts 1 reizi); "visi ir noklusuši - "klusums pirms vētras"" (minēts 1 reizi); "viss ir ļoti nestabili - nav nekādas skaidrības" (minēts 1 reizi); "visu vajag mainīt pašā saknē jau no 90. gadu vēstures" (minēts 1 reizi).

Lūgti izvērtēt, kā, viņuprāt, Saeimas ārkārtas vēlēšanas ir mainījušas situāciju valstī, vairāk nekā puse aptaujāto teica, ka vēlēšanas nav mainījušas neko (53%). Nedaudz vairāk par 1/10 norādīja, ka situācija ir sliktāka nekā tā būtu bijusi bez ārkārtas Saeimas vēlēšanām (14%). Tikpat bieži teikts arī, ka vēlēšanu iznākums dod pamatu domāt, ka sabiedrība kļūs aktīvāka, vairāk prasīs no politiķiem (14%). Savukārt uz citiem ieguvumiem no ārkārtas Saeimas vēlēšanām norādīts retāk. To, ka jaunizveidotā valdība ir labāka par iepriekšējo, teica vien 5% iedzīvotāju, bet to, ka 11.Saeima ir labāka par 10.Saeimu, norādīja tikai 3% iedzīvotāju.

11.2011. tika jautāts: Kā Jūs domājat, kā Saeimas ārkārtas vēlēšanas ir mainījušas situāciju valstī?

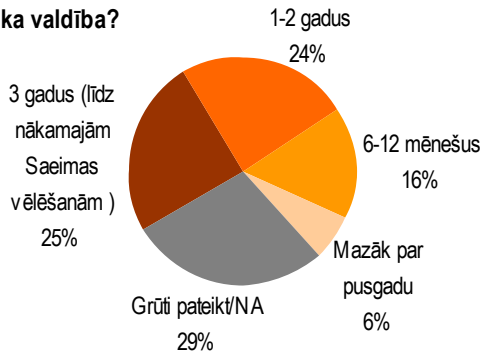
08.2011. tika jautāts: Kā Jūs domājat, kā Saeimas ārkārtas vēlēšanas mainīs situāciju valstī?

Visi respondenti

Salīdzinot, kādas pārmaiņas valstī iedzīvotāji prognozēja pirms 11.Saeimas vēlēšanām, un noskaņojumu pāris mēnešus pēc tām, jāsecina, ka iedzīvotāju izteiktās cerības nav piepildījušās. Pēc vēlēšanām ievērojami biežāk atzīmēts, ka tās neko nav mainījušas (11.2011.: 53%, 08.2011.: 28%). Tāpat biežāk teikts, ka situācija pēc vēlēšanām kļuvusi sliktāka nekā tā būtu bijusi bez tām (11.2011.: 14%, 08.2011.: 4%). Pozitīvu Saeimas ārkārtas vēlēšanu ietekmi uz situāciju valstī 2011.gada novembrī iedzīvotāji atzina retāk nekā tā tika prognozēta 2011.gada augustā. Tā, piemēram, ja pirms vēlēšanām uzskatu, ka vēlēšanu rezultātā politiķi sāks rēķināties, ka viņus var atlaist un tāpēc strādās labāk, minēja 32% aptaujāto, tad pēc vēlēšanām tā domāja vairs tikai 9%.

Cik ilgi, Jūsaprāt, strādās 2011. gada oktobrī izveidotā Valda Dombrovska valdība?

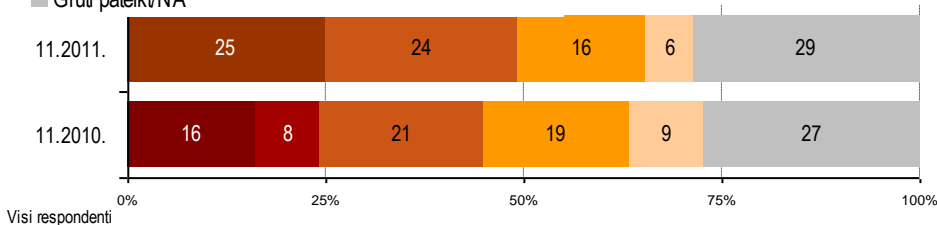
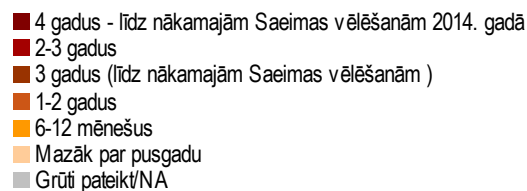
Prognozējot, cik ilgi strādās 2011.gada oktobrī izveidotā Valda Dombrovska valdība, kopumā 1/4 aptaujāto (25%) teica, ka tā varētu nostrādāt 3 gadus, respektīvi, līdz nākamajām Saeimas vēlēšanām. Gandrīz tikpat bieži uzskatīts, ka valdība nostrādās 1-2 gadus (24%), bet 16% Dombrovska valdībai prognozēja 6 līdz 12 mēnešus ilgu pastāvēšanu. To, ka valdība nostrādās mazāk par pusgadu, norādīja 6% respondentu.

Salīdzinot izteiktās prognozes par tikko izveidoto valdību ar tām, kas tika izteiktas neilgi pēc 10.Saeimas vēlēšanām, jāsecina, ka nedaudz biežāk tika prognozēts, ka valdība noturēsies ne ilgāk kā gadu.

Cik ilgi, Jūsaprāt, strādās 2011. gada oktobrī izveidotā Valda Dombrovska valdība?

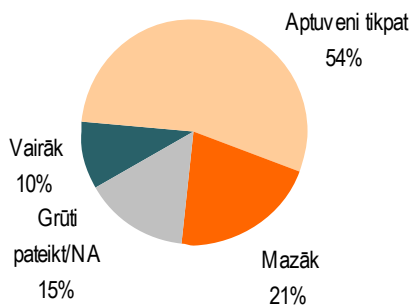
Dombrovska valdība?

11.2010. tika jautāts: **Cik ilgi, jūsaprāt, strādās 2010. gada nogalē izveidotā valdība?**

Prognozes par 2012.gadu

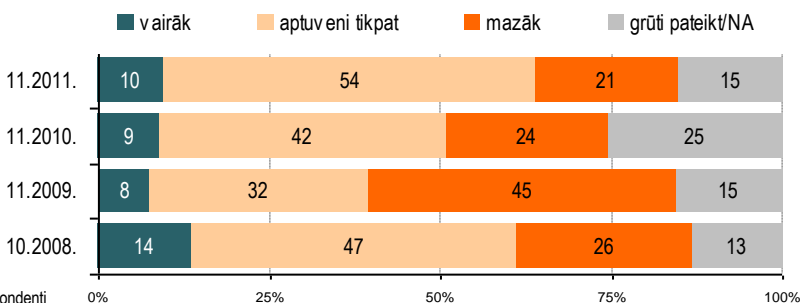
Vai, Jūsaprāt, 2012. gadā jūsu ģimenei naudas būs vairāk, aptuveni tikpat vai mazāk nekā 2011. gadā?

2011.gada 17.novembris - 30.novembris, N=1008 Latvijas iedzīvotāji

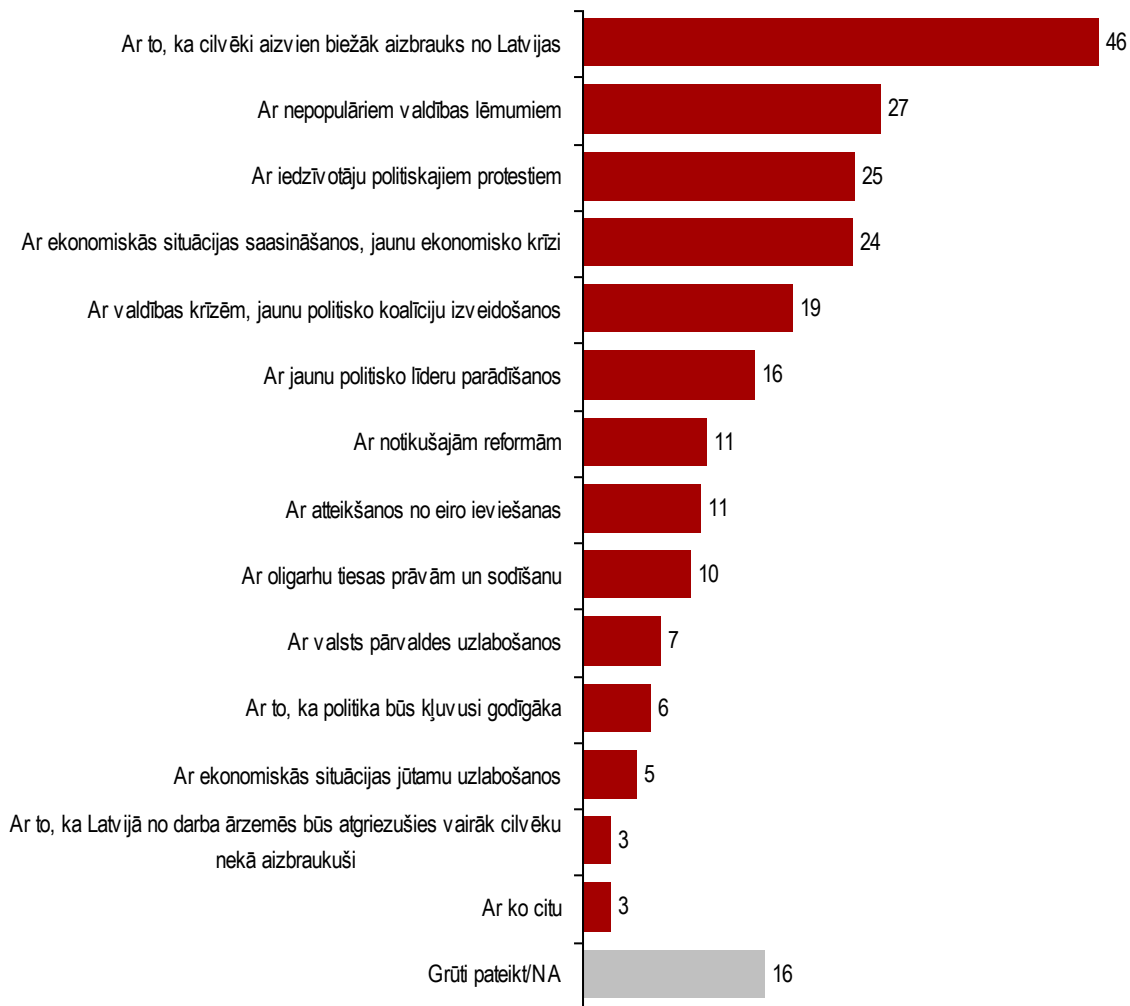
Lielākā daļa aptaujāto Latvijas iedzīvotāju (54%) 2011.gada novembrī uzskatīja, ka 2012.gadā viņu ģimenei būs aptuveni tikpat daudz naudas, cik 2011.gadā. Tiesa, to, ka naudas būs mazāk (21%) aptaujātie norādīja biežāk nekā to, ka līdzekļu būs vairāk (10%).

Vai, Jūsaprāt, nākamajā gadā jūsu ģimenei naudas būs vairāk, aptuveni tikpat vai mazāk nekā šajā?

Vērtējot, kā iedzīvotāju atbildes mainījušās kopš 2008.gada oktobra, jāsecina, ka kopumā kritiskāks vērtējums tika sniegts 2009.gada nogalē, kad gandrīz puse iedzīvotāju (45%) prognozēja ģimenes naudas līdzekļu apjoma samazināšanos (citās aptaujās no 21% līdz 26%). 2011.gadā šāda atbilde minēta salīdzinoši retāk (21%), bet biežāk nekā iepriekšējos gados prognozēts, ka naudas ģimenei būs aptuveni tikpat (54%, citās aptaujās no 32% līdz 47%).

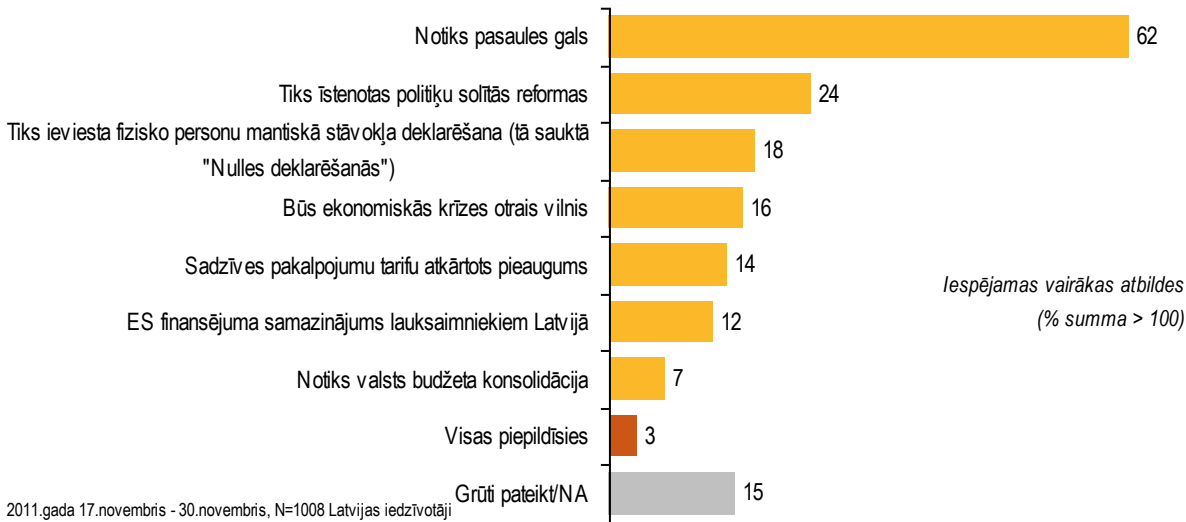
Ar ko, Jūsaprāt, vēsturē paliks nākamais, 2012. gads Latvijā?

*Kategorijā "Ar ko citu" ietilpst: "ar banku sistēmas nestabilitāti" (minēts 4 reizes); "ar imigrantu pieplūdumu" (minēts 2 reizes); "ar jaunu krīzi" (minēts 2 reizes); "ar pasaules galu" (minēts 4 reizes); "būs vairāk nabadzīgu, slimu cilvēku" (minēts 2 reizes); "ar eiro ieviešanu" (minēts 2 reizes); "ne ar ko" (minēts 2 reizes); "ar deputātiem piešķirtām brīvpusdienām" (minēts 1 reizi); "ar jaunu krīzi" (minēts 1 reizi); "ar sabiedrības neapmierinātību par notiekošo valstī" (minēts 1 reizi); "ar savu pozīciju (valdības pārstāvju) noturēšanu augstā finansiālā stāvoklī - sev uzturēs lielas algas" (minēts 1 reizi); "ar to, ka Latvija būs izdzīvojusi pēc komētas krišanas (zemes sadursmes ar komētu)" (minēts 1 reizi); "gada laikā nespēs stabilizēt situāciju" (minēts 1 reizi); "Krievija uzpirks arvien vairāk Latvijas uzņēmumu" (minēts 1 reizi); "nacionālo jautājumu saasināšanās" (minēts 1 reizi); "nekas nav skaidrs" (minēts 1 reizi); "pabeigs Gaismas pili" (minēts 1 reizi); "valdība atkal paši sevi atlaidīs un atkal pieņems darbā un atkal katrs pārstāvis saņems 4000 Ls kompensāciju" (minēts 1 reizi); "visi cerēs uz to labāko" (minēts 1 reizi).

Pēc aptaujāto domām, nākamais - 2012.gads Latvijā vēsturē paliks ar to, ka cilvēki aizvien biežāk aizbrauks no Latvijas (46%). Arī citas pesimistiskas prognozes minētas salīdzinoši bieži: 27% teica, ka nākošais gads vēsturē ieies ar nepopulāriem valdības lēmumiem, 25% minēja iedzīvotāju politiskos protestus, aptuveni tikpat bieži tika prognozēts, ka 2012.gads atmiņā paliks saistībā ar ekonomiskās situācijas saasināšanos un jaunu krīzi (24%). Savukārt to, ka 2012.gads vēsturē ieies ar oligarhu tiesas prāvām un sodīšanu, minēja 10%, valsts pārvaldes uzlabošanas nosauca 7%. Gandrīz vienlīdz bieži teikts arī tas, ka nākošais gads paliks vēsturē ar godīgāku politiku (6%) un ekonomiskās situācijas jūtamu uzlabošanos (5%), bet 3% uzskata, ka 2012.gads vēsturē paliks ar to, ka Latvijā no darba ārzemēs būs atgriezušies vairāk cilvēku nekā aizbraukuši.

Par 2012.gadu Latvijā ir paustas dažādas prognozes. Kuras no tām, Jūsaprāt, tomēr nepiepildīsies?

Aptaujas dalībniekiem lūdza izvērtēt, kuras no prognozēm, kas tiek izteiktas par 2012.gadu, tomēr nepiepildīsies. Par vismazāk iespējamo situāciju aptaujātie uzskatījuši pasaules gala iestāšanos 2012.gadā (62%). Savukārt to, ka nepiepildīsies kāda no pārējām prognozēm, atzina mazāk par 1/3 aptaujāto. To, ka netiks īstenotas politiku solītās reformas, norādīja 24% respondentu, 18% pauda viedokli, ka netiks ieviesta fizisko personu mantiskā stāvokļa deklarācija, 16% atzīmēja, ka nepienāks ekonomiskās krīzes otrais vilnis. To, ka nenotiks sadzīves pakalpojumu tarifu atkārtots pieaugums, teica 14%, bet 12% atzina, ka nepiepildīsies prognozes par ES finansējuma samazināšanos lauksaimniekiem Latvijā. Savukārt visretāk aptaujātie teikuši, ka 2012.gadā nenotiks budžeta konsolidācija (7%).

IV DAĻA – EKSPERTU KOMENTĀRI PAR GADA KOPSAVILKUMU UN PROGNOZĒM

Agnese Bičevska, Latvijas Bankas ekonomiste

Nepārsteidz, ka iedzīvotāji diezgan pesimistiski lūkojas uz ekonomiskajiem procesiem un vairākumā gadījumu uzskata, ka runas par krīzes pārvarēšanu ir bijušas pārpras. 2011. gadā vājās pirktspējas un augstā mājāsaimniecību parāda līmeņa dēļ privātā patēriņa atjaunošanās noritēja lēni. Lai gan nodarbinātības un vidējās algas kāpums nodrošināja iedzīvotāju rīcībā esošo ienākumu palielinājumu, paaugstinātie nodokļi un pasaules cenu kāpums (īpaši pārtikas preču grupā) turpināja ierobežot iedzīvotāju pirktspējas kāpumu. Turklāt, lai gan dinamiskā eksporta attīstība līdz ar jaunu darbavietu veidošanos radīja noturīgāku pamatu arī iekšzemes pieprasījuma straujākam kāpumam, tomēr šīs pozitīvās tendences patlaban apdraud draudīgie procesi globālajā ekonomikā.

Kā negatīvu aspektu varētu minēt iedzīvotāju attieksmi pret iespējamo krīzes otro vilni - lai gan vien retais uzskata, ka šāds krīzes vilnis nepienāks, 64% aptaujāto norādījuši, ka neko nedara, lai tam gatavotos. Tas savukārt nozīmē, ka valdībai vēl jo piesardzīgāk jāskatās uz prognozēm un jābūt gataviem sliktākam scenārijam.

Raita Karnīte, Ekonomikas prognožu centra valdes locekle

Aptaujāto atziņas par Saeimas ārkārtas vēlēšanām atspoguļo pārlicību, ka Latvijas iedzīvotāju dzīvē viss atkarīgs no citiem - augstākstāvošiem. Iedzīvotāji neredz savu lomu valsts veidošanā un neapzinās savu atbildību par valstī notiekošo, kā arī nesaprot, ka ideāls varas pārstāvju komplekts nav iespējams un ideāla pārvaldība (ieskaitot valsts pārvaldību) top tikai pārvaldāmā un pārvaldītāja mijiedarbības un abu pušu vienošanās ceļā.

Vienlaikus iepriekš aplūkoto indikatoru vērtējums liecina par neizsīkstošu pārlicību, ka Latvijā viss ir slikti. Turklāt iemesli, kāpēc ir slikti, netiek meklēti, un sabiedrība nelabprāt piemērojas modelim „slikta ekonomiskā situācija”, ko pati ir konstatējusi (64% aptaujāto „neko īpašu nedara”, lai sagatavotos nākamajam krīzes vilnim). Tikai 7% aptaujāto apstiprinājuši, ka veido uzkrājumus nebaltaī dienai. Tā kā lielākā daļa aptaujāto tādus neveido, ekonomiskās situācijas pasliktināšanās un tās izraisītā iedzīvotāju ienākumu neizbēgamā samazināšanās radīs lielu sociālo ietekmi, kas visticamāk izpaudīsies pastiprinātā emigrācijā. Iedzīvotāji nekļūdās vērtējumā, ka vismaz 2012. gadā uz ārzemēm aizbraukušie tautieši Latvijā neatgriezīsies.

Interesanti, ka, paredzot ekonomiskās situācijas pasliktināšanos 2012. gadā, lielākā daļa aptaujāto vienlaikus uzskata, ka viņu ģimenes materiālais stāvoklis nepasliktināsies, nesniedzot atbildi, kas tad īsti radīs pasliktinājumu tautsaimniecībā kopumā. Šīs atbilžu kombinācijas liecina par atrautību vērtējumos „valsts” un „es valstī”.

Prof. Gundars Ķeniņš – Kings, Latvijas Zinātņu akadēmijas ārzemju loceklis

Latvijas sabiedrība bez īpašām cerībām skatās nākotnē. Atceroties Vernera Heizenberga nenoteiktības principu, redzam, ka situācija balansē gluži kā uz naža asmens. Tā var negaidīti mainīties uz vienu vai otru pusi vai palikt šajā trauslajā līdzsvarā. Tomēr ir svarīgi apsvērt iespējamās situācijas noteicošos faktorus. Saimnieciskās problēmas Lielbritānijā var strauji ierobežot agrāko un jauno iecerotāju un labākas dzīves meklētāju iespējas. Tāpat kā iepriekšējās krīzes gados var sagaidīt, ka vismaz Vācija un Ziemeļeiropas valstis turpinās strādāt un patērēt bez lielām pārmaiņām. Tās centīsies samazināt savas izmaksas un diversificēt piegādātāju spektru un apjomus. Iegūs tie, kas būs aktīvi iesaistījušies ārzemju tirgos, bet to ir relatīvi maz, lai patiešām jūtam uzlabotu Latvijas saimniecisko stāvokli jau 2012. gadā.

To visu vērojot, priecājos, ka vismaz Valsts prezidenta Andra Bērziņa kancelejas paspārnē darbojas darba grupa, kas cenšas uzlabot finansējuma pieejamību eksportam. Tādēļ 2012. gadā novēlu vislielākās sekmes eksportētājiem!

Inese Olafsone, Latvijas Darba devēju konfederācijas tautsaimniecības eksperte

Jaunā valdība nav izstrādājusi mērķtiecīgu programmu nodarbinātības veicināšanai un bezdarba mazināšanai, ir tikai uzsāktas sarunas par to, ka šāda programma vai plāns būtu nepieciešams. Iedzīvotāji nelolo cerības par to, ka tuvākajā nākotnē darbavietu skaits varētu palielināties, līdz ar to tiek apsvērtā emigrācija kā alternatīva savu finansiālo problēmu risināšanai.

Tiesa gan, ja patiešām sagaidīsim nākamo krīzes vilni, iedzīvotāju reakcija šoreiz nevarētu būt pārāk emocionāla, jo vidusmēra iedzīvotājs pat neredz iespēju jaunam kritumam sagatavoties, piemēram, veidojot uzkrājumus ģimenes budžetā. Lai veidotu uzkrājumus, jābūt finanšu pārpalikumam pēc ikdienas rēķinu nomaksas, lai iegūtu atbilstošu izglītību - jābūt iespējai samaksāt par mācībām.

Andris Račs, astrologs

Spriežot pēc savas pieredzes, varu teikt, ka cilvēkiem nekad nav pietiekami labi. Atceros sūdzības 2005. un 2006. gadā, kad klienti stāstīja par „grūto” ekonomisko situāciju. Tā vien šķiet, ka par krīzi daudzi sauc un turpinās saukt ilgstošo stāvokli, kamēr vien mēs atpaliksim no Rietumu dzīves līmeņa. Tādēļ tik liels aptaujāto skaits uzskata, ka iedzīvotāji aizbrauks uz ārzemēm. Dzīve līdzās turīgākiem kaimiņiem rada vai nu konstruktīvu darbību sasniegt kaimiņu līmeni vai skaudību un žēlabas par to, ka pašiem tik labi neveicas. Izvēle ir mūsu ziņā.

Klāvs Sedlenieks, sociālantropologs, Rīgas Stradiņa universitātes lektors

Optimismu vieš fakts, ka starp notikumiem, kas tiek prognozēti 2012.gadā, bet vistīcāmāk nenotiks, Latvijas iedzīvotāji visbiežāk atzīmējuši pasaules galu. Otrajā vietā (kaut trīs reizes retāk) kā vismazāk ticamais notikums minēta politiķu solīto reformu īstenošana. Tas savukārt vieš daudz mazāku optimismu.

Kopumā novembra „DNB Latvijas barometra” pētījuma rezultāti norāda uz to, ka aptaujātie neuzskata krīzi par beigušos un daudzi pat sagaida „otro vilni”, tikmēr prognozes par nākotnes perspektīvām finansiālajā jomā kļūst arvien pozitīvākas salīdzinājumā ar 2008. gadu. Starp visiem paredzamajiem politiskajiem un ekonomiskajiem notikumiem emigrācija tomēr saglabā pirmo vietu – attiecīgi vairākums aptaujāto to minējuši kā nozīmīgāko notikumu, ar ko vēsturē paliks nākamais – 2012. – gads.

Veiko Spolitis, politologs, Rīgas Stradiņa universitātes lektors

Nedaudz haotiskais valdības veidošanas process pēc vēlēšanām noteiktā sabiedrības daļā mazinājis sākotnēji valdošo eiforiju pēc rīkojuma Nr.2, kas tika izdots 2011. gada 28. maijā. Visskaidrāk tas parādās iedzīvotāju atbildēs par ārkārtas vēlēšanu nozīmi un nākotnes prognozēm, piemēram, vairāk nekā puse jeb absolūts vairākums aptaujāto uzskata, ka nekas patiesībā nav mainījies, kas faktiski atspoguļo respondentu neticību sev pašiem.

Nākotnes prognozēs par 2012. gadu iedzīvotāji atražo gan medijos atspoguļoto realitāti, gan arī dažu mediju nekritiski veidotos mītus. Piemēram, 12% aptaujāto izrāda lielāku uzticību Eiropas Savienībai un, neskatoties uz neizsvērtu kritiku, uzskata, ka tās finansējums lauksaimniekiem saglabāsies iepriekšējā līmenī. Tai pašā laikā – kaut arī sākumdeklarācijās likums pēc 18 gadu stīvēšanās beidzot ir pieņemts, gandrīz piektdaļa respondentu vēl pirms nepilna mēneša neticēja, ka 2012. gadā tas tiešām stāsies spēkā.

Neskatoties uz iepriekš minēto, gada nogalē uz svētku nots jāsecina, ka krīze nav laupījusi Latvijas iedzīvotājos racionālismu un vairākums aptaujāto (62%) uzskata, ka 2012. gadā solītais pasaules gals tomēr nepienāks.

Ieva Strode, tirgus un sabiedriskās domas pētījumu centra „SKDS” sociālo un politisko projektu direktore

Ja par ekonomisko situāciju Latvijā 2011. gadā iedzīvotāju vērtējums ir kritisks, bet stabils (pēdējā gada laikā nozīmīga vērtējumu pasliktināšanās nav vērojama), tad politikas jomā ir piedzīvota vilšanās. Lai arī atzinīgu un cerību pilnu vērtējumu īsi pirms 11. Saeimas vēlēšanām nemaz tik daudz nebija, divu mēnešu laikā piedzīvots straujš kritums – no 32% līdz 9% ir sarucis to aptaujāto īpatsvars, kuri uzskata, ka Saeimas deputāti tagad strādās labāk un aktīvāk, jo rēķināsies, ka parlaments var tikt atlaists. Ievērojami biežāk aptaujātie atzinuši, ka ārkārtas Saeimas vēlēšanas neko nav mainījušas vai ka situācija ir pat pasliktinājusies.

Savukārt, domājot par nākamo gadu, līdzīgi kā analizējot jaunākā „DNB Latvijas barometra” pētījuma pirmās daļas indikatorus, situācija valstī tiek vērtēta pesimistiski: tiek prognozēti nepopulāri valdības lēmumi, ekonomiskās situācijas pasliktināšanās (krīzes otrais vilnis), iedzīvotāju protesti un aizbraukšana no valsts. Tomēr par savas ģimenes materiālo stāvokli iedzīvotāji ir mierīgāki - lai arī tiek atzīts, ka no ekonomiskās krīzes otrā vilņa nevarēs izvairīties, vairākums aptaujāto tai īpaši negatavojas un uzskata, ka nākamgad viņu ģimenei naudas būs aptuveni tikpat, cik šogad.

PIELIKUMI

„DNB Latvijas barometra” Nr.43 aptaujas tehniskā informācija

PĒTĪJUMA VEICĒJS	Pētījumu centrs SKDS
ĢENERĀLAIS KOPUMS	Latvijas pastāvīgie iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 74 gadiem
PLĀNOTĀS IZLASES APJOMS	1000 respondenti (ģenerālajam kopumam reprezentatīva izlase)
SASNIEGTĀS IZLASES APJOMS	1008 respondenti
IZLASES METODE	Stratificētā nejaušā izlase
STRATIFIKĀCIJAS PAZĪMES	Administratīvi teritoriālā
APTAUJAS VEIKŠANAS METODE	Tiešās intervijas respondentu dzīves vietās
ĢEOGRĀFISKAIS PĀRKLĀJUMS	Visi Latvijas reģioni (114 izlases punkti)
APTAUJAS VEIKŠANAS LAIKS	No 17.11.2011. līdz 30.11.2011.

SASNIEGTĀS IZLASES SALĪDZINĀJUMS AR IEDZĪVOTĀJU STATISTIKU

	Respondentu skaits izlasē (%) pirms svēršanas	Respondentu skaits izlasē (%) pēc svēršanas	LR IeM PMLP Iedz. reģ. dati uz 07.09.2011.
KOPĀ	100.0	100.0	100.0
REĢIONS			
Rīga	32.6	31.8	31.8
Pierīga	18.0	17.5	17.5
Vidzeme	10.6	10.3	10.3
Kurzeme	13.1	13.1	13.1
Zemgale	12.3	12.3	12.3
Latgale	13.4	15.0	15.0
DZIMUMS			
Vīrieši	44.5	47.2	47.2
Sievietes	55.5	52.8	52.8
TAUTĪBA			
Latvieši	60.2	57.9	57.9
Citi	39.8	42.1	42.1
VECUMS			
18 - 24 g.v.	15.1	13.8	13.8
25 - 34 g.v.	16.1	19.7	19.7
35 - 44 g.v.	16.0	18.5	18.5
45 - 54 g.v.	20.1	19.2	19.2
55 – 74 g.v.	32.7	28.7	28.7
STATUSS			
Strādājošie	53.3	55.6	
Nestrādājošie	46.7	44.4	
IZGLĪTĪBA			
Pamata	14.2	13.6	

„DNB Latvijas barometrs” Nr.43

Vidēja, vidējā speciālā	63.1	63.3
Augstākā	22.7	23.1
PILSONĪBA		
LR pilsoņi	83.0	82.8
Respondenti bez LR pilsonības	17.0	17.2

Dati tika svērti pēc pazīmēm: reģions, tautība, dzimums, vecums.

„DNB Latvijas barometra” Nr.43 aptaujā izmantotā anketa

I DAĻA - INDIKATORI

N1. Vai, Jūsaprāt, situācija Latvijā kopumā attīstās pareizā vai nepareizā virzienā?

Pareizā	1
Nepareizā	2
Grūti pateikt/ NA	8

N2. Kā Jūs šobrīd vērtējat Latvijas valdības darbu? Vai Jūs ar to esat...

Pilnībā apmierināts	1
Drīzāk apmierināts	2
Drīzāk neapmierināts	3
Pilnībā neapmierināts	4
Grūti pateikt/ NA	8

N3. Kā Jūs novērtētu pašreizējo Latvijas ekonomikas stāvokli? Vai, Jūsaprāt, tas ir...

Ļoti labs	1
Drīzāk labs	2
Viduvējs	3
Drīzāk slikts	4
Ļoti slikts	5
Grūti pateikt/ NA	8

N4. Vai, Jūsaprāt, Latvijas ekonomikas situācija šobrīd kopumā uzlabojas, nemainās vai arī pasliktinās?

Uzlabojas	1
Pasliktinās	2
Nemainās	3
Grūti pateikt/ NA	8

N5. Domājot par Latvijas ekonomikas stāvokli pēc 12 mēnešiem, vai, salīdzinot ar pašreizējo situāciju tas, Jūsaprāt, visdrīzāk būs...

Ievērojami uzlabojies	1
Nedaudz uzlabojies	2
Nebūs mainījies	3
Drīzāk pasliktinājies	4
Ievērojami pasliktinājies	5
Grūti pateikt/ NA	8

N6. Kā Jūs novērtētu savu/ savas ģimenes pašreizējo finansiālo stāvokli? Vai, Jūsaprāt, tas ir...

„DNB Latvijas barometrs” Nr.43

Ļoti labs	1
Drīzāk labs	2
Viduvējs	3
Drīzāk slikts	4
Ļoti slikts	5
Grūti pateikt/ NA	8

N7. Domājot par Jūsu un Jūsu ģimenes materiālo stāvokli pēc 12 mēnešiem, vai, salīdzinot ar pašreizējo situāciju tas, Jūsprāt, visdrīzāk būs...

Ievērojami uzlabojies	1
Nedaudz uzlabojies	2
Nebūs mainījies	3
Drīzāk pasliktinājies	4
Ievērojami pasliktinājies	5
Grūti pateikt/ NA	8

N8. Kādas, Jūsprāt, šobrīd kopumā ir iespējas Latvijā atrast labu darbu? Vai, Jūsprāt, tās ir...

Ļoti labas	1
Drīzāk labas	2
Viduvējas	3
Drīzāk sliktas	4
Ļoti sliktas	5
Grūti pateikt/ NA	8

II DAĻA – GADA KOPSAVILKUMS UN PROGNOZES

R1. 2010.gada nogalē tika izteikti vairāki apgalvojumi, kas ar ekonomiku notiks 2011.gadā. Kurš no šiem apgalvojumiem par ekonomisko krīzi Latvijā, Jūsaprāt, ir visatbilstošākais?

(ATZĪMĒT VIENU ATBILDES VARIANTU, IZSNIEGT KARTĪTI R1!)

Krīze beidzās jau 2010.gadā	1
Krīze 2011.gadā ir beigusies, un ekonomiskā situācija jūtami uzlabojusies	2
Ekonomiskā situācija 2011.gadā ir uzlabojusies, tomēr ne tik daudz, lai varētu runāt par krīzes beigām	3
Ekonomiskā situācija 2011.gadā nav uzlabojusies, un runas par krīzes beigām bija pārāgras	4
Ekonomiskā situācija 2011.gadā ir pasliktinājusies, un krīze kļuvusi vēl smagāka	5
Grūti pateikt/NA	8

R2. Vai, jūsaprāt, 2012. gadā jūsu ģimenei naudas būs vairāk, aptuveni tikpat vai mazāk nekā 2011. gadā?

Vairāk	1
Aptuveni tikpat	2
Mazāk	3
Grūti pateikt/NA	8

R3. Kā Jūs domājat, kā Saeimas ārkārtas vēlēšanas ir mainījušas situāciju valstī?

(Atzīmēt visas piemērotās atbildes!)

11.Saeima ir labāka par 10.Saeimu	1
Pēc 11.Saeimas vēlēšanām izveidotā valdība ir labāka par iepriekšējo	2
Politikā rēķinās, ka Saeimu var atlaist, tāpēc strādā labāk, aktīvāk	3
Vēlēšanu iznākums dod pamatu domāt, sabiedrība kļūs aktīvāka, vairāk prasīs no politiķiem	4
Vēlēšanu iznākums dod pamatu domāt, ka valstī mazināsies korupcija, mazināsies bagātu cilvēku ietekme uz politiskajiem lēmumiem	5
Situācija ir sliktāka, nekā tā būtu bijusi bez ārkārtas Saeimas vēlēšanām	6
Cita atbilde (<i>norādīt, kas</i>).....	7
Neko nav mainījušas	8
Grūti pateikt/NA	98

R4. Cik ilgi, jūsaprāt, strādās 2011. gada oktobrī izveidotā Valda Dombrovska valdība?

(ATZĪMĒT VIENU ATBILDES VARIANTU!)

3 gadus (līdz nākamajām Saeimas vēlēšanām)	1
1-2 gadus	2
6-12 mēnešus	3
Mazāk par pusgadu	4
Grūti pateikt/NA	8

R5. Ar ko, Jūsaprāt, vēsturē paliks nākamais, 2012. gads Latvijā? (ATZĪMĒT VISUS PIEMĒROTOS ATBILŽU VARIANTUS)

Ar notikušajām reformām	1
-------------------------	---

Ar to, ka politika būs kļuvusi godīgāka	2
Ar valsts pārvaldes uzlabošanos	3
Ar nepopulāriem valdības lēmumiem	4
Ar ekonomiskās situācijas jūtamu uzlabošanos	5
Ar ekonomiskās situācijas saasināšanos, jaunu ekonomisko krīzi	6
Ar valdības krīzēm, jaunu politisko koalīciju izveidošanos	7
Ar iedzīvotāju politiskajiem protestiem	8
Ar to, ka Latvijā no darba ārzemēs būs atgriezušies vairāk cilvēku nekā aizbraukuši	9
Ar to, ka cilvēki aizvien biežāk aizbrauks no Latvijas	10
Ar oligarhu tiesas prāvām un sodīšanu	11
Ar jaunu politisko līderu parādīšanos	12
Ar atteikšanos no eiro ieviešanas	13
Ar ko citu (<i>norādiet, ko</i>).....	14
Grūti pateikt/NA	98

R6. Ir eksperti, kas 2012. gadā prognozē pasaules ekonomiskās krīzes otro vilni, kas varētu skart arī mūsu valsti. Vai un kā Jūs tam gatavojaties? (ATZĪMĒT VISUS PIEMĒROTOS ATBILŽU VARIANTUS)

Neko īpašu nedaru	1
Esmu izveidojis uzkrājumus „nebaltai dienai”	2
Vismaz daļu uzkrājumu veidoju drošās valūtās	3
Meklēju (esmu atradis) papildus iespējas piepelnīties / papildus darbus Latvijā	4
Meklēju (esmu atradis) darba iespējas ārvalstīs	5
Esmu izveidojis savu biznesu, atvēris savu uzņēmumu	6
Esmu paaugstinājis kvalifikāciju, lai būtu mazāka iespēja, ka mani var atlaist	7
Gatavojos krīzei citā veidā (<i>norādīt, kā</i>).....	8
Nedomāju, ka tāds krīzes „otrais vilnis” pienāks	9
Grūti pateikt/NA	98

R7. Par 2012.gadu Latvijā ir paustas dažādas prognozes. Kuras no tām, Jūsuprāt, tomēr nepiepildīsies? (ATZĪMĒT VISUS PIEMĒROTOS ATBILŽU VARIANTUS)

ES finansējuma samazinājums lauksaimniekiem Latvijā	1
Tiks īstenotas politiķu solītās reformas	2
Notiks pasaules gals	3
Notiks valsts budžeta konsolidācija	4
Būs ekonomiskās krīzes otrais vilnis	5
Tiks ieviesta fizisko personu mantiskā stāvokļa deklarēšana (tā sauktā „Nulles deklarēšanās”)	6
Sadzīves pakalpojumu tarifu atkārtots pieaugums	7
Visas piepildīsies	8
Grūti pateikt/NA	98

Papildu informācija:

Teika Lapsa

DNB bankas sabiedrisko attiecību vadītāja

Tel. 29161561

E-pasts: teika.lapsa@dnb.lv